敦煌藏文儒家格言读物研究
——以中村不折旧藏本《古太公教》为中心

萨尔吉　萨仁高娃

[摘要] 文章以日本台东区立书道博物馆藏中村不折旧藏敦煌西域文献中一件藏文写本为中心，结合法藏敦煌藏文文献P.T.987、P.T.988号，对该件中村不折旧藏本全卷以及P.T.988号的后半部分予以转录、翻译，并探讨3篇藏文文献的价值、翻译风格以及与《太公家教》等敦煌汉文写本童蒙读物的关系。

[关键词] 敦煌藏文写本；儒家格言；中村不折旧藏本；《古太公教》

[中图分类号] K281K870.6

[文献标识码] A

[文章编号] 1002－557(X)(2017)01－0039－21

一、缘起

由矶部彰所编《台东区立书道博物馆藏中村不折旧藏禹域墨书集成》（以下简称《禹域墨书集成》）作为日本文部科学省科学研究费特定领域研究的东亚善本丛刊之一，出版发行已有多年。所收珍贵写本引起学者关注，研究成果颇丰。然而，翻阅《禹域墨书集成》及书末所附目录及叙录，作为民族文字写本著录的只有回鹘文残片，未见其他文种写本的著录或描述，包括卷上第16号汉文《大智度经卷卅》背面所抄藏文文献（简称中村不折旧藏本）。因此，此藏文文献更未引起学者们的注意。

2016年5月，国家图书馆萨仁高娃将此写本照片和她的初步研究发送给我，认为该写本与汉文《太公家教》有很强的相关性，但二者并不完全一致。因此，我们二人合作，撰成此文，就该件藏文写本与法藏敦煌藏文文献P.T.987、P.T.988号的关系进行说明，并进而探讨藏译本的特色、价值、与敦煌汉文童蒙读物的关系等问题，以就教于方家。

二、相关写本描述

（一）中村不折旧藏本

《禹域墨书集成》卷上刊载的第16号写本在锅岛稻子所撰《不折旧藏写经类コレクションについて》中并未提及，故无法判断写本的原藏者为何人。该写本为卷轴装，正背书写。正面为汉文《大智度经卷卅》，隶书，首残，凡6纸，25.4×34.9厘米。跋文三行，所记为“宗庆写，用纸十七张。永平三年课狭来安写此比字校竟”，说明其是北魏宣武帝永平三年(501)写经。背面为藏文文献，亦首残，共201行，

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved.　http://www.cnki.net

《禹域墨书集成》书末目录及叙录未收。根据背面所抄藏文判断，此卷应该出自敦煌藏经洞，即《禹域墨书集成》所述千佛洞。

背面所书藏文由两篇文献组成。第一篇首残尾全，不分段连续抄写，凡38行，文本左侧边缘有部分残损，导致少数藏文无法识读。文本中部纵贯一条缝隙明显的裂痕，当为折叠所致。首行有ལེགས་ཉེས་ཀྱི་ཤེས…སྲོག་བཅད་དང་།།། ། །ཤ་ཆང་ཐུང་བའི་ཚུལ་བཤད་པ། །བདག་གི་ཆུང་(解说不知善恶而行杀生、(吃)肉、饮酒之行径，己妻……)，末尾两行有འཕྲུལ་གྱི་ཕྱིག་སྐྱུས། །ཕྱི་ཕྱི་རབས་ལ་བསྟན་པའི་མདོ་བརྫོགས་སོ།།的字样，点出了该篇文献的题名，即《神通比丘对后人教诲之经》。

第二篇文献接第一篇文献，但另起一行抄写，首尾全，凡163行，抄写中有明显的分段分节标记，即云头符和四垂分隔符，第42行甚至出现了六垂分隔符。云头符所标示的段落均另起一行，计有15处，即第1、22、30、38、42、58、62、103、110、120、132、144、153、159、163行；四垂分隔符和六垂分隔符均出现在段落中间，除受纸张宽度影响的少数例外，均不另起一行书写。第1－52行藏文书写间距疏朗，墨迹较浓；从第53－131行间距逐渐缩小，墨迹较淡；自第132行以下又逐渐恢复疏朗间距，直至结束，但墨迹更为淡化，从照片上可以看出，部分汉文墨迹已浸至藏文一面，两相重叠，导致部分藏文识读困难。

第二篇文献首题གནའ་ཞེ་འི་ཀོང་གི་སྟན་པའ། །ཕྱི་རབས་ལ་བཞག་པའི་དཔེའོ།།，即"往古太公之教，存后世之书"；尾题གནའ་ཞེ་འི་ཀོང་གི་བསྟན་པ་རྫོགས་སོ།།，即"往古太公之教结束"，据此，我们可以将此文献定名为《古太公教》。

关于第一篇文献《神通比丘对后人教诲之经》，目前所知敦煌藏文文献中，与此相关的写本尚存4件，即P.T.640、P.T.126v、P.T.992、P.T.1284。前两部写本国内罗秉芬有专文介绍①，文中提供了写本的拉丁转写及汉译，认为其属于佛经变文类。因本文重点在第二篇文献的探讨，故对第一篇文献不再介绍，拟在他处再作单独讨论。

（二）法藏敦煌藏文文献P.T.987、P.T.988号

经检视发现，敦煌藏文文献中与第二篇文献《古太公教》相关的写本有两个，即P.T.987、P.T.988。这两部写本石泰安曾经撰文介绍②，但因写本残损过多，文义不连贯，留下了许多问题无法解决。借助于中村不折旧藏本的发现，我们可以对这两部写本重新讨论。

P.T.987，卷轴装，首残尾全，左右亦有不同程度的残损，现存尺寸29×24厘米，两面书写。正面墨迹清晰，书写工整，音节点(ཚེག)写在每一音节的右侧中间，而非上方，导致多数地方音节点被所书文字掩盖，增加了识读困难。现存22行，始于དེ་ངང་ནི་ཤུ，对应于P.T.988第43行，终于ཅལ་གྱི་སྡོན་ལ་བབ་ནོལ།།对应于P.T.988第62行，也就是说，P.T.987的内容全见于P.T.988。文本分为三大段，诸段之间可见间距较宽的留白，其中第二段和第三段中分别又有一处分段，但只是换行书写，前一行末尾留白。第二段起始尚有云头符可见。第三段结束处的留白倒书两行藏文，墨迹较淡，内容不详。背面墨迹较淡，书写潦草，且漫漶严重，无法准确识读，大约书写文字22行。第1行可见ཇང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས(菩萨摩诃萨)字样，第2行起始有云头符，始于དེ་ལས་བཟུས་ན། ཁྱིམ…དང་བཀྲེན་པ་གཉིས་ཀུང་།，借助中村不折旧藏本，我们可以得知该行对应于P.T.988第1行，由此我们估计该写本应该和P.T.988有同一来源③，但从该行文字在背面重复抄写三次，以及其他重复出现的文字判断，背面文字可能是率尔习作。④

P.T.988，卷轴装，首残尾全，左右亦有不同程度的残损，现存尺寸34×94厘米，单面书写。墨迹较

① 罗秉芬：《唐代藏汉文化交流的历史见证——敦煌古藏文佛经变文研究》[J]，《中国藏学》1989年第2期，第100—113页。

② R.A.Stein,"Tibetica Antique VI:Maximes confucianistes dans deux manuscrits de Touen－houang." *Bulletin de l'Ecole françise d'Extrême－Orient*,79,1:9—17.英译参见Rolf A.Stein,"Tibetica Antiqua VI:"Confucian Maxims in two Dunhuang Manuscripts",translated and edited by Arthur P.McKeown, *Rolf Stein's Tibetica Antiqua:with Additional Materials*,vol.24, Brill's Tibetan Studies Library,2010,pp.273—283.汉译参见耿昇译：《两卷敦煌藏文写本中的儒教格言》[A]，《法国藏学精粹》[C](1)，兰州：甘肃人民出版社，2011年，第277—288页。

③ 石泰安亦认为这两部写本是同一作品的不同抄本。

④ P.T.987、P.T.988图版参见西北民族大学、上海古籍出版社、法国国家图书馆合编：《法国国家图书馆藏敦煌藏文文献》[Z]，上海：上海古籍出版社，2009年，第344—347页。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved.　　http://www.cnki.net

为清晰，书写工整，音节点(ཚེག)同样写在每一音节的右侧中间，而非上方，导致多数地方音节点被所书文字掩盖，增加了识读困难。现存62行，始于དབང་ཅི་ལ，对应于中村不折旧藏本第70行，终于གནའའི། དཔེའ་འདི་ནི་གནའ་ཅི་འཛངས་པའི་དཔེའ་ལགས།(此往古之譬喻为先贤之范例)，这句话不见于P.T.987。P.T.988的文本分为三大段，诸段之间可见间距较宽的留白，段落内部亦有数处分段，但只是换行书写，前一行末尾留白。部分有云头符的地方并未提行另写，尤以第二段最为明显。

(三)中村不折旧藏本与P.T.987、P.T.988号关系

如前所述，P.T.987的内容在P.T.988中都能找到，二者唯一的区别是P.T.988结束之处比P.T.987多了一句话。因此，以下的讨论以P.T.988为例。中村不折旧藏本与P.T.988号写本有很强的关联性，二者的文句有很大部分重合，具体而言，中村不折旧藏本第69行结尾དབང་ཅི་ལ至第98行前半ཀུང་དཀར……སྣང་ཏུ་ཅིད་པ་འི་དཔེ་ནི་དེ་ཡིན་ནོ，相同的文句出现在P.T.988第1行至第17行前半；中村不折藏本第112后半ཀོང་ཙེ་འཕྲུལ……གི་ཏུ་ན་རེ至第162行ཅི་འི་ཏུ་བསྙམས་པ་ཡང་དེ་དང་འདྲ་འོ།对应于P.T.988第17行后半至第42行前半。

中村不折旧藏本与P.T.988号亦有不尽一致之处，具体而言，中村不折旧藏本第1—67行、第98行后半至第112行前半、第162行结束的话语在P.T.988中阙；P.T.988第42行后半至第62行不见于中村不折旧藏本。

总体而言，中村不折旧藏本本身为一完整的写本，其中的一些难解之处可以通过与P.T.987、P.T.988的核校得以解决，而P.T.987虽然残损过多，但总体而言，在书写的准确性方面明显优于P.T.988，可资参校。

(四)与敦煌藏文写本相关之敦煌汉文写本

石泰安曾注意到P.T.988中“太公钓鱼”说法与《太公家教》的相关性，但未就整篇文献进行比照，他指出“这是一卷汉地儒教智慧格言集。正如对于其他译作藏文的汉文文献一样，我们很难指出这部文集是吐蕃人编写的，还是这些人翻译或编译了一部很可能是在敦煌制作的汉文文集。”①根据石泰安的研究与译文，聂鸿音对P.T.988进行了考补，考证出数条实出自汉文《太公家教》的格言，并且认定《太公家教》是P.T.988的主要资料来源②。

根据中村不折旧藏本的题名《古太公教》，以及对其内容的研读，与之相关的敦煌汉文写本首推《太公家教》。此外，上述敦煌藏文写本的部分文句与敦煌汉文写本《百行章》《新集文词九经抄》亦可以比对。《太公家教》是现存最早的格言谚语类的童蒙读物，《百行章》《新集文词九经抄》亦属于敦煌童蒙类读物，自发现以来，研究者众多，兹不述，相关研究成果可以参看《敦煌蒙书研究》以及《敦煌写卷新集文词九经抄研究》两书③。需要注意的是，敦煌藏文写本与已知的《太公家教》只是在部分文句上吻合，说明敦煌藏文写本并非《太公家教》的译本，也正因为如此，我们遵照藏译，将其定名为《古太公教》，以与汉文《太公家教》区分。

以下首先录出中村不折旧藏本、P.T.988的藏文原文，并对中村不折旧藏本、P.T.988第42—62行汉译，对于文中可以与《太公家教》《百行章》《新集文词九经抄》等相比对之处，均以注解的形式给出，所引敦煌汉文主要参考《敦煌蒙书研究》和《敦煌写卷新集文词九经抄研究》的录文，由于《太公家教》的写本众多，彼此之间亦有差异，若藏文译文与《敦煌蒙书研究》的录文有差异时，则参校其他录文，径直改正，不再一一注明。若能追本溯源，找到引文的原始出处，亦以注解的形式给出。

① 石泰安著，耿昇译：《两卷敦煌藏文写本中的儒教格言》，《法国藏学精碎》(1)，第278页。

② 聂鸿音：《敦煌P.T.988号藏文写卷考补》[J]，《民族研究》2005年第3期，第78—84页。

③ 郑阿财、朱凤玉：《敦煌蒙书研究》[M]，兰州：甘肃教育出版社，2002年。郑阿财：《敦煌写卷新集文词九经抄研究》[M]，台北：文史哲出版社，1989年。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved. http://www.cnki.net

三、藏文录文

(一)中村不折旧藏敦煌藏文写本《古太公教》录文①

1. ༄༅། །གནའ་ཐེ་འི་ཀོང་གི་སྣན་པའ། །ཕྱི་རབས་ལ་བཞག་པའི་དཔེའོ། །སྔོན་གི་གཏམ་
2. ལ། །མྱི་ཕ་རོལ་པོ་ལ་འཕྲུས་སུ་མྱི་བྱའོ། །རང་ལུས་ལ་སྐྱོན་མང་ལ། ཕ་རོལ་པོ་ལ་འཕྲུ་པ་ནི།།
3. མྱི་བློན་པོའི་ཚུལ་ལོ། །བདག་ལ་བདག་བསྟོད་པ་ནི། མྱི་མ་རབས་རང་འཛངས②འདོད་པ་ཡིན།།
4. ། །གནའ་མྱི་ལི་ཙ་ཀོང་ན་རེ། གཏམ་མང་དུ་ཐོས་ནས། འཛངས་པའི་སྨོན་དང་། ལེགས་པ་འགྲུས་
5. སུ་དྲིས་པ་ནི། །སྲིད་ཀྱི་ལྷ་ཞེས་བྱའོ། །གནའ་ཐེ་འི་ཀོང་ཞེས་བྱ་བ། ལོ་བརྒྱའ་ཙུ་ཡོན་
6. ཏེ། །ཁ་སེར་ཞིང་མཚོ་འགྲམ་ན་འདུག་འདུག་པ་ལས། །རྒྱལ་པོ་ཅི་ཙ་ཝུན་ཝུང་དང་ཕྲད་
7. པ་ལས། ཝུན་ཝུང་གྱིས། ཐེ་འི་ཀོང་ལ་སྲིད་ལ་ཕན་བའི་གཏམ་གི་མ་ཁོ་ཅུང་ཟད་ཅིག་དྲིས་
8. ནའ། །ཚིག་ཀུན་བདེན་ནས། །རྒྱལ་པོ་ཅི་ཙ་ཝུན་ཝུང་གིས་བློན་པོར་བཙུགས། །ཝུན་ཝུང་
9. གི་སྲིད་ཟིན་ཏེ། །དྲིས་འགྲུས་ན་ལེགས་པའི་དཔེ་ནི་དེ་ལགས་སོ།། །།ཡི་གེ་ཡོན་འགྲུའ་
10. འི་ནང་ནས། གཏམ་དུ་ཟེར་ནའ། །ཉེས་པ་བྱས་པ་ལས། ཉེས་སུ་དྲན་ཏེ། དེ་ལས་བཅོས་ནུས་ན།།
11. མ་ཉེས་པ་དང་མཚུངས་ཀྱིས། དེ་ལ་རྒྱུད་ཟླ་བའི་མྱི་རིགས་སོ།། །།ཉེས་པ་སྐྱེད་པའི་མྱི་ཡང་སྐྱེད་
12. དེ། ཕར་ཉེས་པ་ལས། ཕྱིར་བཅོས་སུ་ཙང་སྟེ། །བདག་གི་ལུས་ལ་བདག་གིས་འཁྲིད་ཏེ་ཆོས་ནའ།
13. ཡི་གེ་ནི་སྲིད་ལ་ཕན་ཏེ། འཛངས་ཀི་ཐབས་སོ།། །།ཁིང་ཀ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་བསླབས་
14. པའ། །ལམ་རིང་པོར་མྱི་དགོས། །ལུས་དང་སྙིང་ལ་ཡོད་ཏེ། །སྙིང་ཀྱིས་ལེགས་པར་བསམས་ནའ།
15. ཉེ་བ་ན་འདུག་པ་དང་མཚུངས་སོ། །སྙིང་གིས་ལེགས་པར་མ་བསམས་ན་ནི། ལམ་རིང་པོར་
16. བསྒྲག་ཅིང་མྱི་སླེབས་པ་དང་མཚུངས་སོ། །མྱི་ཆོས་ལེགས་ཉེས་དང་བཟང་ནང③ནི་བྱ་མྱི་བྱ་འི་དབང་བདག་ལ་ཡོད་
17. པ་འི་དཔེ་ནི་དེ་ཡིན་ནོ། །ལེགས་པའི་གྲངས་མང་དུ་བྱས་པའི་མཐའ་ནི་སྐྱིད། ཉེས་པའི་གྲངས་
18. མང་དུ་བྱས་པའི་མཐའ་ནི་སྡུག་གོ།། །།གནའ་རྒྱ་འི་ལྷ་བོན་པོ་ཞེས་བྱ་བའ། །ཞག་
19. བདུན་ན་ཆིའ་བའི་རིགས་པ་ལས། །གྲོག་མ་སྣད་བདུན་ཞིག་ཆུས་ཁྱེར་པ་ལས་བུ་ཉེན་བྱས་
20. ཏེ། །ཆུ་ལ་ཕྱུང་ནས། ཞག་བདུན་ན་ཆིའ་བའི་རིགས་པ་ལས། ལོ་བདུན་ཤོལ་ལོ། །དེ་ལས་བལྟས་ན།
21. སྲོག་ཆགས་སོ་ཚོག་ལ་ཡང་། བསད་པ་ལ་སྐྱོགས་ཏེ། ཡོག་པར་བྱེད་པ་མྱི་རིགས་སོ།། །།
22. ༄། །གནའ་ལྷ་སུར་ཞེས་བྱ་བ། མྱི་ཐ་མལ་པའི་ལུས་ལས། །ཆོས་བཟང་པོ་བྱས་ཏེ། །མྱི་ངན་མ་
23. བྱས་པས་ལྷར་གྱུར་ཏེ། །ཉེས་པ་བྱས་པའི་རྣམས་དམོངས་པ་དང་། ན་ཚ་འབི④ ལུས་སུ་འགྱུར་ཏེ།།
24. ཉེས་པ་བདག་གིས་བྱས་ན། སྦྱོལ་བའི་ས་སྐྱེད་པོ།། །།ལྷ་འི་ཡི་གེ་ཅི་ཙ་ལུན་ཁྱེད་ཞེས་བྱ་
25. བའི་ནང་ནས་གཏམ་དུ་ཟེར་ནའ། །དབུགས་རྒྱུ་ཞིང་སྲོག་ཆགས་སོ་ཚོག་ལ་སྲོག་ཡོད་
26. པའ། བདག་ཉམས་དང་མཆོག་གིས། བདག་རྟེད་སོ་བྱེད་ཅིང་དགའ་བའི་ཕྱིར། །སྲོག་ཆགས་
27. གཞན་ལ་གནོད་པ་བྱ་བའི་མྱི་རིགས་སོ། །མྱི་ཕལ་ཆེར་ཚིག་འདི་ལ་མྱི་ཆེས། །ཆོས་ངན་
28. པ་གཟུངས་སུ་འཛིན་པ་ཡང་མང་ངོ་།། །།ཞིང་གི་རྨོ་བ་འབྲུས་ནའ། །ནས་འབྲས་
29. སྣ་ལྔ་ཚོགས་ཏེ། །འབྲུས་པར་བྱ་བའི་རྒྱགས་ཉེས་ཀྱིས་མྱི་གཟུང་། །རྗེ་སར་བྱས་ན་རིང་ཡང་ཉེ་བ་དང་འདྲ་འོ།།
30. ༄། །སྲི་ཞུ་ཆེར་བྱ་བའི་ཡི་གེ། །ཧོ་ཀེང་ཞེས་བྱ་བའི་ནང་ནས། །གཏམ་འདུ་ཟེར་ནའ། །མྱི་འི་ལུགས་
31. དང་། རྗེ་སར་བྱས་པ་ནི། །བདག་གིས་བདག་ལ་རྗེ་ས་བྱས་པ་དང་འདྲ་འོ། །བསླབ་བའི་གྲངས་

---

① 原写本前12行为《神通息秀(比丘)对后人教诲之经》,录文始自原写本第13行,为方便计行,标记为第1行。文中第70、128行有删除线表示原文删除的文字;第10、14、16、20、29、48、63、141、142、146、148行有上标加号和下标文字,表示在行间增补的文字,录文不再一一标注。

② འཛངས = མཛངས。

③ ནང: 应作ངན。

④ འབི: 应是བའི的误写。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved.　http://www.cnki.net

32. ནི། །སྣང་གི་ལུས་ལ་སྤྱ་སྦྱིན་པའི་གྲངས་དང་མཚུངས་སོ། །ཕོབས་པའི་ལས་ནི།
33. གྱི་ཞིང་གི་སྣོད་པ་ལ་རྣ་སྦྱིན་པ་དང་མཚུངས་ཏེ། །སྦྱི་སོགས་མོ་ལ། །རྐ་ལོང་བྱས་པ་
34. ནི། །བདག་གིས་བདག་ལ་རྐ་ལོང་བྱས་པ་དང་འདྲ་འོ། །ཅི་ལྟར་དེ་དང་འདྲ་ཞེས་བྱས་ནའ། །
35. བདག་གིས་ཕ་རོལ་པོ་ལ་རྡེ་ས་བྱས་ནའ། །ལན་ཡང་རྡེ་སས་ལྡན་ནོ། །ཚུས་རྐ་ལོང་བྱས་ནའ།
36. ཕས་ཀྱི་ལན་ཡང་རྐ་ལོང་དུ་བྱེད་ཏེ། དེ་ལྟར་བདག་ལ་བདག་གིས་རྡེ་ས་དང་རྐ་ལོང་བྱས་
37. པ་འདྲ་འོ། །དཀོན་ཡང་རིན་ཆེན་དེ་བལྟས་ཏེ། འགྲུས་སུ་བསླབ་པའི་སྦྱི་རིགས་སམ། །
38. ༄། །གོང་ཅེ་འཕྲུལ་གི་བུ་ལས། །ཆོས་གཙུག་ལག་དང་ཡི་གེ་མཁས་སྨྱིད་ཀྱང་། །གསར་དུ་
39. འགྲུས་པ་ལ་འཇིགས་སོ། །དེ་ལས་ལྟས་ན། །གསར་བུ་ཐོག་མ་བསློབ་པ་ལ་ཡང་བརྟས་སུ་སྦྱི་ཏུང་།
40. བསློབ་པ་ལ་སྤྱ་ཕྱི་ཞེས་བྱ་བ་སྨྱིད་ཏེ། །གང་ཕོབས་པ་འགྲོར་ཟད་ཏོ། །ཆོས་ངན་པ་ནི། ཉེ་བ་ན་འདུག་
41. ཀྱང་ཕྱོལ་ཞིང་བསྲིང་ངོ་། །ཆོས་ངཟང་པོ་ནི། ལམ་རིང་པོར་འདུག་ཀྱང་བསྣག་བསམ་མོ། །
42. ༄། །སྦྱི་འཛངས་པ་ནི། ལམ་རིང་པོར་འདུག་ཀྱང་། ཆོས་བཟང་པོ་ལ་ཡིད་གཅིག་གོ། །
43. །སྦྱི་ངན་པ་ནི་ལམ་ཉེ་བ་ན་འདུག་ཀྱང་། ཆོས་ངན་པ་བྱེད་པ་ལ། བསྲིང་སྦྱི་གཅིག་གོ། །
44. སྦྱི་ཡ་རབས་ནི་འཛངས་གྱིས་འགྲན་ཏོ། །སྦྱི་མ་རབས་ནི་བསྟོབས་ཀྱིས་འགྲན་ཏོ། །བསྟོབས་
45. གསྟོབས་སླང་དང་མཉམ་ཡང་། སླང་ལ་བསྟོབས་ཀྱིས་སྦྱི་བཀྲལ་ལོ། །བང་རྟ་དང་མཉམ་
46. ཡང་། རྟ་ལ་བང་ཀྱིས་སྦྱི་བཀྲལ་ལོ།། ༎ །།གོང་ཅེ་ན་རེ། སྦྱི་འཛངས་པ་
47. ཡང་། ག་ན་ཡང་ཡོད། སྦྱི་ངན་པ་ཡང་ག་ན་ཡང་ཡོད་དོ། །འཛངས་པས་སྙེན་པ་ནི་བསླབས། །
48. ངན་པ་ནི་བཆབས། །ངན་པ་ལེགས་པ་བཅབས། །ངན་པ་ནི་ཕྱུར་ཏེ། །ངན་པས་ཕྱུར་བ་ནི་
49. དཔེ་བྱེད། །ཁར་ཁྲག་སླུགས་ལ། སྦྱི་ལ་གཏོད་པ་དང་མཚུངས་སྟེ། སྦྱི་ཕ་ཡོག་མོ་ལ་མ་
50. རིག་པར། །བདག་གི་ཁ་ཁྲག་གྱིས་སྔོན་དུ་རེག་སྟེ། དམར་ཏོ།། །སྦྱི་ལ་ཚིག་མང་དུ་སྨྲས་
51. ནའ། །མཐར་སྦྱི་འཕྲུལ་བའི་ཆོས་སྨྱིད་དོ། །ཚིག་མང་བའི་མཐའ་ནི་མ་ལེགས་སོ། །སྦྱི་ངན་པའི་
52. ཁ་ནས་ངག་ངན་པ་འབྱུང་བ་ནི། དཔེར་ནི་ཤིང་བརྩུགས་པ་ལས་སྦྱི་ཕྱུང་བ་དང་འདྲའ། །སྦྱི་ཐོག་
53. མ་ཤིང་གི་ཁོང་ནས་བྱུང་སྟེ། །ཤིང་ཕྱིར་ཚིག་གོ། ངག་ངན་པ་ཡང་། ཐོག་མ་བདག་གི་ཁ་ནས་བྱུང་སྟེ།
54. ཕྱིར་བདག་ལ་གནོད་དོ།། །།སྦྱི་འི་ཁ་ནས་བྱུང་ངོ་ཚིག་ཀྱང་སྔར་ཞིབ་དུ་བསམས་ལ། ཕྱིས་སྨྲས་
55. པ་ནི་གཅོགས་པ་ཡོད་དོ། །སྔར་སྨྲས་ལ་ཕྱིས་བསམས་པ་ནི་ཉེས་པ་ཡོད་ཀྱང་། སླར་བསྡུ་ཞིང་
56. འགྱོད་པས་སྦྱི་སླེབས་སོ། །ངག་བདེན་པ་ཚིག་གཅིག་སྨྲས་པ་ནི། གསེར་སྲང་སྟོང་རི་ཞེས་བྱ་འོ།
57. ངག་ངན་པ་ཚིག་གཅིག་སྦྱི་ན་གནོད་པ་བྱས་པ་ནི། རལ་གི་རྣོན་པོས་བཏབ་པ་དང་མཚུངས་སོ།། ༎
58. ༄། །ཡི་གེ་ཅེ་ཝུ་ཡག་གཅེས་པའི①ནང་ནས། གཏམ་དུ་ཟེར་ན། ཡེ་ནི་སྙིང་རྒྱུང་མ་ཟབ་མོ་ནས། མ་
59. བསམས་ན། དགྲ་ཉེ་བ་དབྱིག་སྤ་ནས་ལྡང་བ་ཡོད་དོ། །ལེགས་ཟིན་པའི་ཆོས་བཟང་པོ་ལ། ལས་བྱེད་
60. སྦྱི་ཕོད་པ་ཙམ་གི་ཚོད་ན། ཆོས་ངན་པ་ལྟ་བའི་རིགས་པམ།། །།ལྷ་འི་ཡེ་གེ་ནང་ནས་ཟེར་ན།
61. ཁོར་མོར་ཆོས་བཟང་པོ་ནི་ཚིག་སྦྱི་ཤེས་སོ། །ཉིན་གཅིག་ཆོས་ངན་པ་བྱས་ན། སྐྱུར་ཏེ་ལྟག་གོ།། ༎
62. ༄། །གཙུ་བོ་དེ་ངས་བལྟས་ན། སྦྱི་འཛངས་པས་ཆོས་བཟང་པོ་བྱས་པ་ནི། །ཐོག་མ་ཡང་ལེགས་པའི་
63. ནང་ནས་འོངས། །ཐ་མ་ཡང་སྐྱིད་པའི་ནང་དུ་སོང་ངོ་། །སྦྱི་ངན་པས་ཆོས་ངན་པ་བྱས་པ་ནི། །ཐོག་མ་ཡང་ངན་པའི་
64. ནང་ནས་འོངས། །ཐ་མ་ཡང་ཉོན་མོངས་པའི་ནང་དུ་སོང་ངོ་། །དེ་ལས་བལྟས་ན། ཆོས་ངན་པ་ནི་བསྲིང་བའི་
65. རིགས་སོ། །ལེགས་པ་ནི་བསྙེན་པའི་རིགས། །ཆོས་བཙོས་པའི་དབང་ནི་སྦྱི་ལ་ཡོད་དེ། སྨྲིས་སྦྱི་བཙོས་
66. པ་ནི་ཆོས་ལ་སྨྱིད་དོ།། །།དེ་ལས་དཔེར་ན། གནའ་འི་སྦྱི་འགོང་ཁ་ཞེས་བྱ་བ། ཆུང་དུ་ན་ཕས་
67. བོར་ཏེ། མ་དང་སྨད་གཉིས་འཁོད་དེ། ཁྱིམ་ཚོང་དུས་དང་ཉེ་བ་ཞིག་དུ་བཏབ་ཅིང་འདུག་གོ། །གཤིན་
68. འོག་འདུར་བའི་ཆོས་ཤེ་དག་སློབ་བོ། །འོང་ནས་མ་སྦྱི་དགུ་སྟེ། སྦྱི་ཡི་གེ་སློབ་པའི་གམ་དུ་འཕྲོས་

① གཅེས་པའི: 可能应该理解为ཞེས་བྱ་བའི。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved. http://www.cnki.net

69. ཏེ། འདུག་ན་བུ་ཡང་ཡེ་གེ་སློབ་སྟེ། ཕྱིས་བློན་པོ་ཆེན་པོར་ཕྱིན་ཏེ། ཆོས་བཅོས་པའི་དབང་གྱི་ལ་
70. ཡོད། པའི་དཔེ་ནི་དེ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལས་བལྟས་ན། ཁྲིམས་ཆོས་དང་བསྟེན་པ་གཉིས་ཀྱང་། ཆེད་ཀ་
71. བྱ་བའི་སྤྱི་རིགས་སམ། སྤྱི་ལུས་གཅིག་ནི་ཕ་མས་བསྐྱེད་དོ། །རྒྱུ་སྲིད་ནི་གྲོགས་པོས་འབྱིན་ནོ།
72. གྲོགས་པོས་འབྱིན་ཞེས་བྱ་བ་ནི། བསྟེན་ལེགས་པའི་མཐུ་འོ། །མཚལ་དང་ཉེ་ན་ནི་དམར་རོ། །སྣག་
73. ཙ་དང་ཉེ་ན་ནི་གནག་གོ། །ཛ་སོ་འི་ཚེར་མ་ལས་བྱུང་ལ་ཕྱུར་བ་སྐྱེད་ཀྱང་། གསོ་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་
74. བསྐྱེད་ན། དྲང་པོར་སྐྱེ་འོ། །སྤྱི་གྲོགས་པོས་བསྟེན་ན། ལེགས་སམ་མ་ལེགས་དཔེ་དེ་རྣམས་དང་
75. འདྲ་འོ། །ཚོ་ཀོ་ལ་འགྲུས་པའི་སྤྱི་ནི་ཟས་སུ་ཁྲི་འབྲས་ཟ་ལ། ཡི་གེ་ལ་འགྲུས་པའི་སྤྱི་ནི་
76. ལས་སུ་བློན་པོ་བྱེད་དོ། །ཞིང་རྨོས་པ་ཡང་ས་བོན་མ་བཏབ་ན་ནི། ལས་ཀྱི་ཚོགས་སུ་འགྱུར། །
77. བུ་བསྐྱེད་པ་ལས་མ་བསླབས་ན་ནི། ཕྱ་རྒྱབ་གཉིས་ཀྱི་གྲོན་ཆེ་ཞེས་བྱ་སྟེ། སྲིད་ཀྱི་ཆོས་བཟང་པོ་
78. འི་ནང་དུ། སུས་ཀྱང་བསླབ་ཅིང་བཀྲི་བའི་རིགས་སོ། །སྤྱི་ངན་པ་ནི་ནོར་གྱི་ཕྱིར་སྲོག་གིས་བརྒྱ་འོ། །
79. སྤྱི་ཡ་རབས་ནི། ཁྲིལ་ལྟས་ཀྱིས་སྲིད་བསྟོད་དོ།། །།བདག་ལྷ་ཕྱིད་ཀྱིས་རྒན་པ་ལ་ནི། ཕ་ཙམ་
80. གི་ཚོད་དུ་རྗེ་ས་བྱ་བའི་རིགས་སོ། །ལོ་བཅུས་རྒན་པ་ལ་ནི་ཕུ་བོ་ཙམ་དུ་རྗེ་ས་གྱིས་ཤིག། །སྤྱི་
81. གསུམ་ཞིག་ལྷན་ཅིག་ཏུ་འགྲོགས་ན། དེ་འི་ནང་ན་ཡང་དཔོན་པོ་ཡོད་དོ། །བདེན་པ་དང་ཤེས་པ་ལྟར་ཕྱོས་
82. ཤིག། རྒན་པའི་ཁ་ན་མ་ལུས་སོ། །ལེགས་པ་དང་བཟང་པོ་ནི་སྤྱི་སློབས་ཀྱིས་དོགས་པ་ཙམ་དུ་ཆོད་དུ།
83. བསྒྲག་པའི་རིགས་སོ། །ངན་པ་དང་མ་ལེགས་པ་ནི། སྤྱི་མ་སྨུར་གི་ནང་དུ་ལག་པ་སོང་པ་ཙམ་གི་ཚོད་
84. དུ་བསྒྱུར་ཏེ་འབྱུང་བའི་རིགས་སོ། །སྤྱི་ཕ་ལོག་མོ་ལ་འཕྱུས་ཤིག་བྱ་ཡང་རུང་། སྤྱི་ཕ་ལོག་མོ་ལ་
85. ངག་ཤིག་བརླས་ཀྱང་རུང་། ཕྱིར་བདག་གི་ཕྱུས་བདག་གིས་བཙལ་ཏེ། བདག་གི་ངག་བདག་གིས་བརླས་ལ།
86. འཕྱུས་སྐྱེད་པར་དྲན། དང་། གདོད་ཕ་ལོག་པོ་ལ་འཕྱུས་དང་ངག་བརླས་ན། བདག་ལ་འཕྱུས་སྐྱེད་པར་
87. འོང་ངོ་། །ཡེ་ནི་སྤྱི་ལ་རྒྱལ་ཡོད་པ་ན། བཞིན་བྱད་ཀྱི་ཁར་མ་ལུས་སོ། །མཚོ་ཆེན་པོ་ལ་བྲིས་གཅལ་དུ་
88. སྤྱི་རུང་།། །།དཔེར་ན་རྣ་ཁྲིམ་སྦྲུལ་མོ་འི་ནང་ན་སྤྱི་འཛངས་པ་ཡོད་དོ། །རྣ་མཁན་པའི་དྲུང་ན་སྤྱོས་
89. ཞིམ་པོ་སྐྱེ་པ་ཡང་ཡོད་དོ། །སུ་ཡང་རུང་། །ཐབ་མོ་འི་འདྲེན་པ་མ་བྱེད་ཅིག། །ཐབ་མོ་འི་འདྲེན་པ་བྱེད་
90. པའི་མཐུ་ནི་སྟོད་པར་འོང་ངོ་། །སྤྱི་འཛངས་པ་ནི་ཕ་རོལ་པོ་འི་གཏམ་སྨན་པ་ཐོས་ན། ཁར་བརྗོད་
91. ཅིང་གཏམ་དུ་ཟེར་རོ། །སྤྱི་གཅིག་གིས་ཉེས་པ་བྱས་པ་ནི། ཟབ་ཏུ་སྦས་ཤིང་བཅབས་ཏེ་གཞག་གོ། །
92. སྤྱི་ཕ་རོལ་པོ་ལ་ཉེས་པ་ཡོད་པ་ནི་ཁར་མ་བརྗོད་ཅིག། བདག་ལ་ལེགས་པ་ཆུང་ཟད་ཅིག་ཡོད་ཀྱང་།
93. འཕྲལ་དུ་མ་རྫོམ་ཤིག། །སྒྲ་བོ་དེ་ངས་མཐོང་ན། གནམ་ལ་བྱ་འཕུར་བ་ལས་མགྱོགས་པ་སྐྱེད་ན།
94. ཀླུང་ཆེན་པོ་ལངས་པ་ལ་སྤྱི་རྗེ་འོ། །ཉི་མ་དང་ཟླ་བ་གཉིས་ཀྱི་འོད་ལ་སྣང་བ། གཞོང་ཁྲུང་ཁས་ཕུབ་པའི་
95. འོག་དུ་སྤྱི་འཆར་རོ། །རྒྱ་སྨུག་པ་ལས་སྦྲུ་འཕྲུལ་ཆེ་སྐྱེད་མོད་ཀྱི། །སྐམ་པོ་ལ་སྤྱི་འདུག་པ་སྤྱི་
96. གསོད་དོ། །རལ་གི་ལས་རྣོ་སྐྱེད་ཀྱང་། སྤྱི་མ་ཉེས་པའི་མགོ་སྤྱི་གཅོད་དོ། །གདོན་ལན་ཆེན་པོ་ཡང་།
97. བག་དང་རིམ་གྲོ་བྱེད་པའི་སྒོར་སྤྱི་འོང་སྟེ། ཉེས་བདག་གིས་མ་བྱས་ན། ཁོང་ན་གནོད་སྐྱེད་ན། སུས་
98. ཀྱང་དཀར་སླད་དུ་སྐྱེད་པ་འི་དཔེ་ནི་དེ་ཡིན་ནོ།། །།ཡེ་གེ་ལེ་ཀ་ཞེས་བྱ་བའི་ནང་ནས། གཏམ་དུ་ཟེར་
99. ན། བག་སྤྱི་བྱེད་པའི་སྒོར་ནི། སྤྱོད་རྟག་པར་འོང་ངོ་། །ཁྲི་སྐྱིན་པ་ལས་མ་བཏང་ཐུས་ན་ནི། བྱེ་ཙུ་དང་བྱེ་
100. བའི་ཟས་སུ་འགྱུར་ཏེ། ཁྲིམ་ཟག་པ་ལས་མ་གཡོགས་ན། གདུང་མ་གཏན་དུ་རྩུད་ཟློས་སོ། །དམག་
101. དྲངས་པ་ལས་རིམ་གྲོ་ཆུངས་ན། །དམག་གི་ཚོགས་སུ་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟར་བག་དང་རིམ་གྲོ་ནི། ཅི་བྱ་འོ་
102. ཚོག་ལ་ཡང་བྱ་དགོས་སོ།། །།
103. ༄། །ཡི་གེ་ཏེ་ཙུ་ཙན་ཞེས་བྱ་བའི་ནང་ནས། གཏམ་དུ་ཟེར་ན། རྒྱལ་པོ་འི་ཞམ་འབྲིང་ན་འདུག་ན་
104. སྙིང་ཉེ་བར་གྱིས་ཤིག། །ཕ་མའི་ཕྱི་ན་འདུག་ན་སྲི་ཞུ་ཆེར་གྱིས་ཤིག། །ཆོས་ཀྱི་ཉེ་དུ་ཐོས་ན། སློབ་
105. དཔོན་མཁན་པོ་འི་གམ་དུ་སློབ་དུ་འགྲོ་བའི་ཆོས་ཡོད་དོ། །མཁན་པོ་སློབ་མའི་གམ་དུ་འགྲོ་བའི་ཆོས་
106. ནི་མེད་དོ། །ཕ་མ་དང་བྲལ་ཏེ། མཁན་པོས་བསླབས་པ་ནི། །མཐར་བདག་གི་སྲིད་ལ་ཕན་ནོ། །ངག་
107. ཁ་ནས་བྱུང་པ་ཐུབ་པར་ཕྱོས་ཤིག། ལུགས་ཀྱི་ཆོས་བཟང་པོ་ནི་རྒྱས་པར་ཕྱོས་ཤིག། །ཆོས་བཟང་པོ་ལ་ནི་

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved. http://www.cnki.net

108. བཀམ་ན་ལེགས། ཆོས་ངན་པ་ལ་ནི་མ་སློད་པར་གྱིས་ཤིག །དྲང་པོ་དང་བདེན་པ་ཁོང་ན་ཡོད་ན། །

109. འཕྲུལ་བཟོ་དང་ལོག་པ་མ་བྱེད་ཅིག །

110. ༄། །ཡི་གེ་དེའུ་ཁྱིང་གི་ནང་ནས་གཏམ་དུ་ཟེས་ན། །གསག་དང་རིམ་གྲོ་བྱས་ཏེ། རྒྱགས་པ་དང་དྲེགས་

111. པའི་ཆོས་ངན་པ་མ་བྱས་ན། ཟིལ་པ་ཡང་དངར་དུ་སྲོ་འོ། །དྲེགས་པ་དང་རྒྱགས་པའི་ཆོས་ངན་པ་

112. བྱས་ན། ཉེས་སོ་ཚོག་འོང་བའི་ས་ཡིན་ནོ།། །།ཀོང་ཙེ་འཕྲུལ་གི་བུ་ན་རེ། ངས་བལྟས་ན།

113. མི་གཞོ་ནུ་འི་ཚིག་མང་དུ་སྨྲས་པ་ནི། ཐོག་དུ་ཐེབས་པའི་གྲངས་ཉུང་ངོ་། །མི་ཡ་རབས་དུ་མ་སྨྲས་པ་

114. ནི། ཚིག་ཉུང་ལ། མཐར་ཕན་པའི་གྲངས་ནི་མང་ངོ་།། །།གནའ་གཏམ་དུ་ཟེར་ན། ཚིག་གཅིག་

115. སྨྲས་པས། རྒྱལ་པོ་གཅིག་གི་སྲིད་མཐོས། ཚིག་གཉིས་སྨྲས་པས་རྒྱལ་པོ་འི་ཚིག① གཏན་དུ་བདེ་བར་

116. ཤེས་ཏེ། ངག་གི་ཚིགས་ལ་བབ་ན། མང་སྨྲས་ཀྱང་ཉེས་ཞེས་མི་བྱ་འོ། །ཆོས་བཟང་པོ་བྱས་ན། མང་

117. དུ་བྱས་ཀྱང་། མིས་མཁོན་དུ་མི་གཟུང་ངོ་། །དེ་ལས་བལྟས་ན། འགྲིང་མི་འོ་ཚིག་ཀྱང་། ཁ་ནས་ངག་

118. སྨྲ་པ་དང་། ཅི་བྱ་འོ་ཚིག་ཀྱང་། བྱི་བྲག་བྱེད་པར་གྱིས་ལ། །གནའ་མི་འཛངས་པའི་ཆོས་བཞིན་དུ་

119. བྱོས་ཤིག །བདག་གི་སྙིང་ལ་མི་འདོད་པ་ནི། མི་གཞན་ལ་ཡང་མ་སྟོན② ཅིག། །།

120. ༄། །ཀོང་ཙེ་ངས་བལྟས་ན། མི་ཡ་རབས་འཛངས་པ་ནི། ལེགས་པ་དང་དྲང་པོ། བདག་གིས་བྱས་

121. ཀྱང་གཞན་ལ་བདར་རོ། །ཉེས་པ་གཞན་གིས་བྱས་ཀྱང་། བདག་གིས་ཉེས་པར་ཁས་ལེན་ཏོ། །།

122. གནའ་འི་གཏམ་དུ་ཟེར་ན། ཆོས་མ་ཡིན་པ་ལ་དམྱིག་གིས་ཀྱང་མི་བལྟ་འོ། །ཁར་ཡང་མི་སྨྲ་འོ།

123. རྣ་བ་ཡང་མི་ཉན་ནོ། །ཆོས་མ་ཡིན་པ་ལ་ཉམས་ཀྱིས་མི་གཡོ། །བཀམ་པོར་མི་བྱེད་དོ། །བཀམ③

124. ན་ལེགས་པའི་དཔེ་ནི། གནའ་བྱ་དང་མོ་ཞིག་མྱིས་བཟུང་སྟེ། ས་སྨྱིག་ཁྲོན་དུ་བཅུག་སྟེ། ཐན་ཐན་

125. ཏེ་གསད་པར་བྱས་པ་ལས། ངང་མོ་འགྲི་སྟེ། ཉིན་གཅིག་ཀྱང་ནས་འབྲུམ་བུ་བདུན་བདུན་ཕྲི་ནས།

126. ངང་མོ་རིད་པར་གྱུར་པ་དང་། །དམྱིག་ཁྲོན་གི་བུ་གུར་འཛུལ་ཏེ་ཐར་རོ། །མི་བཀམ་ན་ལེགས་པའི་

127. དཔེ་ནི་དེ་ཡིན་ནོ། །བྱ་བརྡ་མི་ཕྲད་པ་ཡང་མི་བཀམ་ན་ལེགས་པར་ཤེས་ན། །མི་བརྡ་ཕྲད་པ་ལྟ་

128. བསམ་པའི་མི་རིགས་སམ། །སྐད་ཐ་མལ་པ་ཕྱི་ནང་ན་བཀམ་ཞིང་ཕྱུག་པའི་རྣམས་ནི། མྱ④

129. ངན་ཆེ་འོ། །མི་བཀམ་ཞིང་དབུལ་བ་ནི། འཁོར་མོར་ཡང་དགྲ་འོ། །ཡེ་ནི་ནོར་འདི་མི་ལ་ཕན་པ་

130. ཡང་ཡོད། མི་ལ་གནོད་པ་ཡང་ཡོད་མོད་ཀྱི། །གཏམ་དུ་བྱ་ན། མི་ནི་ནོར་གི་ཕྱིར་ཤུང་། བྱ་ནི་གཟས་

131. ཀྱི་ཕྱིར་འཆི་ཞེས་བྱ་བ། བདེན་ནམ་མི་བདེན། བདེན་པར་མངོན་ན། ཅི་འི་ཕྱིར་མི་བསམ། །

132. ༄། །གནའ་མི་སྙིང་པ་འཆིན⑤ ཞེས་བྱ་བའ། མི་ཞིག་གིས་ནོར་ཕྱིན་ནའ། །ཡང་འཆིན་

133. མ་འདོད་པ་དང་། ནོར་བདག་ན་རེ། སུ་ངའ⑥ ་མི་ཤེས་ཀྱིས། ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་ནའ། །ཡང་

134. འཆིན་ན་རེ། ཤེས་པ་བཞི་ཡོད་ཏེ། །གནམ་ཤེས། ས་ཤེས། ཁྱོད་ཤེས། ང་ཤེས། །

135. ཤེས་པ་བཞི་ཡོད་ཀྱིས། ང་མི་འདོད་ཆེས་ཟེར་ཏེ། །མ་ཕྱིར་རོ།། །།གནའ་མི་ཤུག

136. ཆེར་ཞེས་བྱ་བ་ནི། །སྲུད་སྨྱིད་དང་ཞལ་བ་དང་། ཆང་དང་ནོར་གསུམ་ཚར་གཙོད་དོ། །མི་འདི་ཉེས་

137. དེ་ལྟར་དང་མཐྲར་ཆེ་སྟེ། །བདག་གི་ལུས་དང་སྲིད་ནི་རིན་ཆེར་བྱས་ཀྱིས། །གསེར་དང་ཤེལ་

138. ལ་བསྩོགས་པའི་ཆེད་ཀ་ཆུང་དུ་བྱས་སོ། །གར་འདུག་དགུ⑦ ན་ཡང་དྲང་དུ་བྱས་ཏེ། །རྒྱལ་པོ་ལ་

139. སྙིང་ཉེ་བར་བྱས། །ཕ་མ་ལ་སྲུ་ཞུ་ཆེར་བྱས་ཏེ། །འགྲིང་མི་འོ་ཚིག་གི་དཔེ་ཅུང་ངོ་། །ངག་ལྷེ་རེ་དང་

---

① ཚིག: 据P.T.988, 应作སྲིད。

② སྟོན: P.T.988作སྟོང。

③ བཀམ: 据P.T.988, 应作མི་བཀམ。

④ མྱ: མི。

⑤ འཆིན: 据P.T.988, 应作ཡང་འཆིན。

⑥ ངའ: 据P.T.988, 应作འང。

⑦ དགུ: P.T.988也作དགུ, 据上下文, 应该作དགུད。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved. http://www.cnki.net

140. །རྐུན་པོ་བྱེད་པ་ལ་སྟོགས་པ་ནི། །མི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ན་འང་ངན་ནོ། །ཚིག་ངན་པ་མ་ཉན་ཅིག། །

141. ཕ་མ་དང་མི་འབྱིད་བྱེད་པ་ནི། །བློན་པོ་འི་ནང་ན་ནི་སྙིང་ཉེ་བར་མི་རུང་ངོ། །འབངས་མའི་ནང་ན་སྲི་ཞུ་ཆེ་

142. བའི་ནང་དུ་མི་སྟོམ①སོ། །ཚིག་སྙན་པ་ཐོས་ན་མི་དགའ་བའི་མི་མྱེད་དོ། །སྙན་ཐུགས་ཀྱི་ཚིག་ལྷེ་རེ་མ་

143. ནི། །སྦྲང་རྩི་ནས་ཀྱང་དངར་ཞེས་གྲག་སྟེ། །ཁྲལ་དུ་དགའ་མོད་ཀྱང་ཕུགས་སུ་ཕན་པ་མྱེད་དོ། །

144. ༄། །ཡི་གེ་དེ་འགའི་ནང་ནས་གཏམ་དུ་ཟེར་ནའ། །མི་ལ་ཕྱུག་དབུལ་མྱེད་དོ། །ཁྲིལ་ལྷས་དང་གཟུངས་

145. གང་ཡོད་ཕྱུག་གོ། །རྫུན་ཟེར་ཞིང་ལོག་པ་བྱེད་པ་ནི་དབུལ་ལོ། །མི་ལ་ཁྲིལ་དང་གཟུངས་

146. མྱེད་ན། སྐྱེ་བའི་གནས་མྱེད་དོ། །ཤིང་རྟ་ལ་ཕང་ལོ་མྱེད་ནའ་འགྲོར་མི་རུང་ངོ། །ཁྲི་འབྲས་བསགས་པ་ནི་ནམ་

147. བགྲེས་པའི་བརྒྱུགས་སུ་དགོས་སོ། །ཁྲིལ་ལྷས་བསགས་པ་ནི་ནམ་ཤོངས་པའི་མཐུད་མར་

148. གཅེས་སོ། མི་ལ་ནོར་མྱེད་ན་དབུལ་ཞེས་མི་བྱ་འོ། ཁྲིལ་ལྷན་དང་གཟུངས་མྱེད་པ་ནི་དབུལ་ཞེས་

149. བྱ་སྟེ། ཁྲིལ་ལྷས་ནི་དེ་ལྟར་ཆེད་ཀ་ཆེ་འོ།། །།མི་དབུལ་པོ་ལ་བརྙས་སུ་མི་རུང་།

150. ཕྱུག་པོ་ལ་ཡང་བསྟག་པའི་མི་རིགས་སོ། །ཉི་མ་དང་ཟླ་བ་གཉིས་ཀྱིས་སྐོར་ནའ། །ཕྱུག་

151. དབུལ་གཉིས་ཀྱང་མལ་ཅིག་ན་འདུག་གོ།། །།དཔེར་བྱ་ན། །མི་འཛངས་པ་ཟེ་

152. འི་གོང་ཞེས་བྱ་བའ། །ཆུ་འགྲམ་ན་འ། ཉ་སྲོར་ཞིང་འདུག་འདུག་པ་ལས། །བློན་པོར་བཙུག་གོ་

153. ༄། །ཅང་ཤུ②ཞེས་བྱ་བ། །ཚོང་འདུས་ན་མོ་འདབས་ཤིང་འདུག་པ་ལས། །བློན་པོར་བཙུག་གོ། །

154. ཤེལ་བཟང་པོ་ཡོད་ནོར་རད་ཀྱི་ཕྱི་དོར་མ་བྱས་ན། ནོར་དུ་མི་རུང་ངོ། །ལུས་ཅིག་ལ་ཁོང་ན་བསྒྱལ་

155. དང་སྙིང་རྩལ་ཡོད་མོད་ཀྱང་། །མ་སྦྱངས་མ་བསླབས་ནའ། རྩལ་དང་ཤེས་པ་མི་འབྱུང་སྟེ། །

156. བསླབ་ཅི་སྦྱང་ནི་ཆེད་ཀ་དེ་ལྟར་ཆེ་འོ། །བྱིས་ཆུང་ནས་སླབས་པ་ནི་ཉི་མ་ཐོག་མ་ཤར་བ་དང་

157. འདྲ་འོ། །ནར་ཕྱིན་ཏེ་སྦྱང་བ་ནི། ཉི་མ་ཕྱེད་དང་མཚུངས་སོ། །རྒད་པོ་ལས་བསླབས་པ་ན་ཉི་མ་ནུབ་

158. པ་དང་མཚུངས་སོ། །ཡོང་མ་བསླབས་པ་ནི། །མཚན་མོ་མུན་ཀྱང་ན་འགྲོ་བ་དང་མཚུངས་སོ། །

159. ༄། །ཡི་གེ་ཤི་ཀེ་ན་རེ། །མི་ཡ་རབས་ནི་དབུལ་ཡང་ཆོས་མི་འགྱུར་རོ། །མི་མ་རབས་ནི་ཕྱུག་

160. ཀྱང་སྤྱོད་མི་སྐྱེ་འོ།། །།གོང་ཅེ་ན་རེ། །སླབས་ཏེ་ཡོབས་པའི་དཔེ་ནི། །རྟ་

161. རྟ་དང་ཕྱུགས་ལས་བརྩོགས་ཏེ། །བར་མི་ཐྲད་པའ་རྣམས་ཀྱང་། ལྕག་གྱིས་བཞུས་སྟེ། བསླབས་

162. ན་ནི། །དཀྱུས་སུ་རྒྱུག་དུ་རུང་ངོ། །མི་འི་བུ③བསླབས་པ་ཡང་དེ་དང་འདྲ་འོ།། །།

163. ༄། །གནའ་ཟེ་འི་གོང་གི་བསྟན་བ་རྫོགས་སོ།། །།

(二)敦煌藏文写本P.T.988录文④

1. དབང་མི་ལ་(ཡོད་པའི་དཔེ་ནི་དེ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལས་)……⑤

2. གཉིས⑥ནི་རོགས་པོས་འབྱིན་ཏོ། རོགས་པོས་འབྱིན་ཞེས་བྱ་བ་ནི། བརྟེན་ལེགས་པའི་མཐའ། མཚལ……

3. ……བ་མྱེད་པ་ཡང་། གསོལ་མ་དང་ལྷན་ཅིག་དུ་བསྐྱེད་ན། དྲང་པོར་སྐྱེའོ། །མི་གྲོགས་པོས་བརྟེན་ན། ……

4. ……ནི་ཟས་ཁྲི་འབྲས་ཟོའ། །(ཡི་གེ)་ལ་འགྲུས་པའི་མི་ནི་ལས་བློན་པོ་བྱེད་དོ། །ཞིང་རྨོས་པ་ལས……

5. ……གྲོན་ཆེ་ཞེས་བྱས་སྟེ། སྲིད་ཀྱི་ཆོས་བཟང་པོའི་ནང་དུ་ནི་ཀུན་ཀྱང་བསླབ་ཅིང་བགྲི་བའི་རིག(ས)……

6. …… ༄ །:། བདག་པས་ཕྱིད་ཀྱིས་རྣན་བ་ལ་ནི། ཕ་ཚམ་གྱི་ཚོད་དུ་རྗེ་ས་བྱ་བའི་རི(གས)……

7. ……འགྲོས་ན། དེའི་ནང་ན་ཡང་དཔོན་པོ་ཡོད་དེ། བདེན་བ་དང་། ཤེས་པ་ལྟར་བྱས་ཤིག། རྣན་བའི……

8. ……བསྟག་པའི་རིགསོ། །ངན་པ་དང་། མ་ལེགས་པ་ནི། མི་སྲུར་གྱི་ནང་དུ་ལག་སོང་པ་ཚམ་གྱི་ཚོད་(དུ)……

9. ……མོ་ལ་ངག་ཅིག་བཟླགས་ཀྱང་རུང་། ཐར་བདག་གི་ཕྱུས་བདག་གིས་བཚལ་ཏེ་བདག་གི་ངག་བ(དག)……

① སྟོམ: 应作སྡོམ。

② ཅང་ཤུ: 原文不清楚,此处参考了P.T.988的内容。

③ མི་འི་བུ: P.T.988作མི་འབྲི。

④ 括号中为残存文字,据中村不折旧藏本补全。

⑤ 该行对应于中村不折旧藏本第70行。

⑥ གཉིས: 中村不折旧藏本为ཆ་སྲིད。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved.　http://www.cnki.net

10. ……བླགས་ན། བདག་ལ་ཐུས་མྱེད་པར་འོང་། །ཡི་ནི་མྱི་ལ་རྒྱལ་ཡོད་པ་ནི་བཞིན་བྱད་ཀྱི་ཁར་མ་(ལུས་)……

11. …… དཔེར་བྱ་ན་རྣ་བཞྲིམ་སྐབ་མོའི་ནང་ན་མྱི་འཛངས་པ་ཡོད་དོ། །རྣ་མཁན་པའི་དྲུང་ན། ས……①

12. ……དཔེར་བྱ་ན། རྣ་བཞྲིམ་སྐབ་མོའི་ནང་ན་མྱི་འཛངས་པ་ཡོད་དོ། རྣ་མཁན་པའི་དྲུང་ན② སྲུས་ཞིམ་པོ་སྐྱི་པ་ཡང་ཡོད་དོ། སུ་ཡང་ཉུང་ཐབ་མོའི་འདན་པ་མ་བྱེད་ཅིག། ཐབ་མོའི་འདན……

13. ……སྣད་པར་འོང་ངོ། །མྱི་འཛངས་པ་ནི་ཕ་རོལ་པོ་ཀྱི་གཏམ་སྙན་པ་ཐོས་ཁར་བརྗོད་ཅིང་གཏམ་དུ་ཟེར་རོ་མྱི་ཅིག་གིས་ཞེས་པ་བྱས་པ་ནི་ཐབ་དུ་སྲུས་ཤིང་བཅབསྟེ་བཞག་གོ……

14. ……ཕོགས་མོ་ལ་ཞེས་པ་ཡོད་པ་ནི་ཁར་མ་བརྗོད་ཅིག་བདག་ལ་ལེགས་པ་ཆུང་ཟད་ཅིག་ཡོད་ཀྱང་ཕྲལ་དུ་མང་དོམ་ཤིག་སྦྱ་པོ་དེང་སང་མཐོང་ན་གནམ་ལ་བྱ་བ་ཕྱལ་བ……ལས་མ(ཕྲོགས་)……

15. …………མྱེད་ནབ། ཀླུང་ཆེན་པོ་ལངས་པ་ལ་མྱི་ཐེའོ། ཉི་མ་དང་ཟླ་བ་གཉིས་ཀྱི་འོད་ལས་སྣང་བ་མྱེད་ན། མིང་ཁྱིམས་སྒྲུབ་པའི་འོག་དུ་མྱི་འཆར་རོ། ཆུ་བྲུག་པ་ལས་སྦྲུ་འཕྲུལ་ཆེ་མྱེ་མོད་ཀྱི……

16. ……འདུག་པ་མྱི་གསོད་དོ། །རལ་གྱི་བཟང་པོ་ལས་རྣོ་མྱེ་ཀྱང་། །མྱི་མ་ཤེས་པའི་མགོ་མྱི་གཅད་དོ། གདོན་ལན་ཆེད་པོ་ཡང་གདའ་དང་། །རིམ་གྲོ་བྱེད་པའི་སྟོར་མྱི་ངའོ་སྟེ། །ཤེས་བདག་གིས་(མ་བྱས་)

17. ……གནང་མྱེད་ན་སུས་སྐྱང་དགྲར་སླང་དུ་མྱེད་པའི་དཔེའ་ནི་དེ་ཡིན་ནོ།③ ༄ |:| ཀོང་ཙེ་འཕྲུལ་གྱི་བུ་ན་རེ། །ངས་བཏྟ་ན་གཞུ་ནུའི་ཚིག་མང་དུ་སྨྲས་པ་ནི་ཐོག་དུ་འཕེབས་པའི་གྲང(ས་)……

18. ……(མྱི་ཡ་) རབས་དུའ་མ་སྨྲས་པའི་ཚིག་ཏོང་ལ་ཐར་ཕན་པའི་གྲང་ནི་མང་ངོ།།

19. (གནའ་) གཏམ་དུ་ཟེར་ན་ཚིག་ཅིག་སྨྲས་པས་རྒྱལ་ + པོ་གཅིག་གི་སྲུན་མཐོས་ཚིག་གཉིས་སྨྲས་ན་རྒྱལ་པོའི་སྲིད་གཤགས་གཏམ་དུ་བདེ་བར་ཏེ། ངག་གི་ཚིགས་ལ་བབས་ན།

20. (མང་) དུ་སྨྲས་ཀྱང་ཞེས་ཤེས་མྱི་བྱའོ། ཆོས་བཟང་པོ་བྱས་ན་མང་དུ་བྱས་ཀྱང་མྱིས་མཁོན་དུ་མྱི་བཟང་ངོ་། དེ་ལས་བཏྟས་ན་འགྲིང་མྱི་ངོ་ཚོག་ཀྱང་། ཁ་ནས་ངག་སྨྲས་པ་དང། ཇི་(བྱའོ་)……

21. བྱེ་བྲག་བྱེད་པར་གྲིས་ལ་གནའ་མྱི་མཛངས་པའི་ཆོས་བཞིན་སྤྱོས་ཤིག། བདག་གི་སྙིང་ལ་མྱི་འདོད་པའི་ནི་མྱི་གཞན་ལ་ཡང་མ་སྟོང་ཅིག། །

22. །།ཀོང་ཙེ་ངས་བཏྟས་ན་མྱི་ཡ་རབས་མཛངས་པ་ནི་ལེགས་པ་དང་དྲང་པོ་བདག་གིས་བྱས་ཀྱང་གཞན་ལ་འདའར་རོ།ཞེས་པ་གཞན་གྱིས་བྱས་ཀྱང་བདག་གིས་ཞེས་ས……

23. གནའ་གཏམ་ཟེར་ནའ་ཆོས་མ་ཡིན་པ་ལ་མྱིག་གིས་ཀྱང་མྱི་བལྟའོ་ཁ་ཡང་མྱི་སྨྲའོ་རྣ་བ་ཡང་མྱི་ཉན་ཏོའ།ཆོས་མ་ཡིན་པ་ལ་ཉམས་ཀྱིས་མྱི་གཡོའ། །བཀམ་པོར་མྱི་བྱེད་དོ……

24. ……སམ། །མྱི་བཀམ་ན་ལེགས་པའི་དཔེ་ནི་གནའ་བྱང་ངའ་མོ་ཞིག་མྱི་བཟུངས་ཏེ། ས་སྨྲིག་སྔོན་དུ་བཙུགས་ཏེ་ཐྲན་ཐྲན་ཏེ་གསར་པར་བྱས་པ་ལས་ངང་མོ་འགྲི་སྟེ……

25. ……འབྲུ་བདུན་བདུན་ཕྱི་ནས། ངང་མོ་རིད་དེ་བར་གྱུར་པ་དང་། ཕྲད་པ་ལྟས་བསམ་པའི་མྱི་རིགསམ། སྐད་ཐ་མལ་པའི་ནང་ན། བཀམ་ཤིང་ཕྱུག་པའི་རྣམས……

26. ……(ཞིང) དབུལ་བ་ནི། ཁོར་མོར་ཡང་དགའོ། ཡི་ནི་ནོར་འདི་མྱི་ལས་འཕན་ཡོད་མྱི་ལ་གནོད་པ་ཡང་ཡོད་མོར་གི་གཏམ་དུ་བྱ་ནབ། མྱི་ནི་ནོར་གྱི་ཕྱིར་ཕུང་བྱ……

27. ……ཆི་ཞེས་བྱ་བ་བདེན་ནམ་བདེན་བདེན་པར་མངོན་ན་ཇི་ཕྱི་ནས་མྱི་བསམ། །༄ |:| གནའ་འི་མྱི་སྙིང་པ་ཡང་འཆོན་ཞེས་བྱ་བབ། མྱི་ཞིག་གིས་ནོར་ཕྱིན་ནབ། ཡང་འཆེན……

28. ……འདོད་པ་དང་། ནོར་བདག་ན་རེ་སུ་འང་མྱི་ཤེས་ཀྱིས་ཕྱིར་ཞེས་ཟེར་ན་ཡང་འཆེན་ན་རེ་ཤེས་པ་བཞི་ཡོད་དེ། གནམ་ཤེས་ས་ཤེས། ཁྱོད་ཤེས་ང་ཤེས་པ་བཞི་ཡོད་ཀྱིས་ང་མྱི་འདོད་ཆེས་ཟེར་(ཏེ་)……

29. ……གནའི་མྱི་ཤུག་ཚེར་ཞེས་བྱ་བ་ནི། བོད་མྱེད་དང་ཉལ་བ་དང་། ཆང་ནོར་གསུམ་ཚར་བཅད་དོ། མྱི་འདི་གཉིས་དེ་ལྟར་དྲང་མཐྲུང་ཆེ་སྟེབ། བདག་ཀྱི་ལུས་དང་། སྲིད་ནི་རིན་ཆེར། བྱས་(ཀྱིས་)

30. ……ཤེས་ལ་ལ་སྙོགས་པ་ནི་ཆེད་ཀ་ཆུང་དུ་བྱས་སོའ། །ག་ལ་འདུག་དགུ་ན་ཡང་དྲང་བྱས་སྟེ། རྒྱལ་པོ་ལ་སྙིང་ཉེ་བར་བྱས་ཕ་མ་ལ་ནི་སྲིད་ཞུ་ཆེད་བྱས་ཏེ། འགྲིང་མྱིའོ་ཚིག་གི་དཔེ་རུང་

31. ……དང་། རྒུན་པོ་བྱས་པ་ལ་སྙོགས་པ་ནི་མྱི་ཐ་མའི་ནང་ན་འབང་ངན་ཏོ། །ཚིག་ངན་པ་ཉན་ཅིང་འཕྲ་མ་དང་མྱི་སྨྲིན་བྱེད་པ་ནི་བློན་པོའི་ནང་ན་སྙིང་ཉེ་བར་མྱི་ཚོད་དོ། མངས་(མའི་)

32. ……སྲིད་ཞུ་ཆེ་བའི་ནང་དུ་མྱི་ཉོམ་མོའ་ཚིག་སྙན་པ་ཐོས་ན་མྱི་དགའ་བའ་མྱིའང་མྱེད་དོ་སྙན་ཐུགས་ཀྱི་ཚིག་ལྡེ་རེ། མ་ནི་སྨྲང་རྩེ་བས་དངའར་ཞེས་གྲག་སྟེ……

33. ………ཕྱུགསུ་ཕན་བ་མྱེད་དོ ༄ |:| ཡི་གེ་འགའི་ནང་ན་གཏམ་དུ་ཟེར་ན་མྱི་ལ་ཕྱུག་དབུལ་མྱེད་དོ། ཁྲིད་ལྟས་དང་གཟུང་གང་ཡོད་པ་ཕྱུག་གོའ། བརྩུན་ཟེར

34. …………ཕོའ། མྱི་ལ་ཁྲིལ་དང་གཟུངས་མྱེད་ན་སྐྱི་བའི་གནས་མྱེད་དོ། །ཤིང་ཏ་ལ་ཡང་ཕོ་མྱེད་ན་འགྲོར་མྱི་རུང་ངོ་།ཁྲི་འབྲས་བསགས་པ་ནི་ནམ་བཀྲིས་

35. ……(ཁྲི) ལ་ལྟས་བསགས་པ་ནི་ནམ་ཕོངས་པའི་མཐུད་མར་དགོས་སོ། །མྱི་ལ་ནོར་མྱེད་ན་དབུལ་ཞེས་མྱི་བྱའོ། །ཁྲིལ་ལྟས་དང་གཟུངས་མྱེད་(པ་)

36. ……ནི་དེ་ལྟར་ཆེད་ཀ་ཆེའོ། ༄ |:| མྱི་དབུལ་པོ་ནི་བརྟུལ་མྱི་རུང་ངོ་། ཕྱུག་པོ་ནི་བསྟགས་པའི་མྱི་རིགས་སོ། །ཉི་མ་དང་ཟླ་བ་གཉིས་ཀྱིས་བསྐོར་ན་ཕྱུག་ད(བུལ་)……

---

① 该行和下一行之间有较多的留白，似乎为两纸接缝黏贴处。与第12行以下相较，第1至11行右侧残损近乎一半。

② 第11行与第12行之间有较宽的留白，第12行此处与第11行一致，显然为重复抄写。

③ 此处对应中村不折旧藏本第98行。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved.　　http://www.cnki.net

37. ....ག་གོ།། ༄ །:། དཔེར་བྱ་ན་སྐྱེ་འཛངས་པ་ཟེ་གོང་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱ་འགྲམ་ན། ཉ་མོར་ཅིག་འདུག་འདུག་པ་ལས་བློན་པོར་བཏུག་གོ། ཅང་ཤུ་ཞེས་བྱ་བའ་

38. ....(འདབ) ས་ཤིང་འདུག་འདུག་པ་ལས་བློན་པོར་བཏུག་གོ། །ཤིལ་བཙོང་པོ་ཡོད་མོད་ཀྱི་བྱི་དོར། །མ་བྱས་དང་ནོར་དུ་མི་ཉུང་ངོ་། །ཁྱུས་གཅིག་ལ་ཁོང་ན་རྩལ་ད(ང་)......

39. ......ཀུང་མ་སྦྱངས་མ་བསླབས་ན་རྩལ་མི་བྱུང་སྟེ། །བསླབ་ཅིང་སྦྱང་བ་ནི་ཆད་ཀ་དེ་ལྟར་ཆེའོ། །ཁྲིས་བཅུ་དུ་ནས་བསླབས་པ་ནི་ཉེ་མ་ཐོག་མ་ཤར་བ་དང་མཚུངས་

40. ......སྦྱང་བ་ནི་ཉེ་མ་ཕྱི་བ་དང་མཚུངས། རྒན་པོ་ལ་བསླབས་པ་ནི་ཉེ་མ་ནུབ་པ་དང་མཚུངས། ཡོང་མ་བསླབས་པ་ནི་མཚན་མོ་མུན་ཁོང་འགྲོ་བ་དང་མཚུངས།།

41. ༄ །:། ཡི་གེ་ཞི་ཀེ་ན་རེ་སྐྱེ་ཡབས་ནི་དབུལ་ཀུང་ཆོས་ཀྱི་འབྱུར་རོ། །སྐྱེ་མ་རབས་ནི་ཕྱུག་ཀུང་ཕྱིང་སྒྱེ་སྐྱོའོ།། ༄ །:། ཀོང་ཅེ་ན་རེའ་བསླབས་ཏེ། ཕོབས་པའི་དཔེ་ནི་རྟ་དང་ཕྱུགས་ལ་སྟོགས་ཏེ།

42. ......བརྟའ་ཀྱི་ཕྲད་པའི་རྣམས་ཀུང་ལྟག་གིས་གཞུས་ཏེ་བསླབས་ན་ནི་དཀྲུག་རྒྱུག་དུ་མི་ཉུང་ངོ་། སྐྱེ་འབྲི་བསླབས་པའང་དེ་དང་འདྲའ་འོ① ༄ །:། སྐྱེ་འཛངས་པ་ལས་ན་ལྟག་གི་རྒྱ་གེང་ཞུ་ཞེས་

43. བྱ་བ་ཞིག་མཐོང་ནས། སྐྱེ་འཛངས་པས་ཤིང་དེ་ལ་ཕྱག་གཅིག་བྱས་ཏེ་སོང་ངོ་། དེའི་ཕྱི་ནས་ཤིང་ལ་ཕྱག་འཚལ་ཞེས་བྱས་ནའ། ཕྱི་དེ་ན་རེ་ཤིང་དེས་ལྟག་བྱས་ཏེ། ཁོ་བོ་གཞུས་པས② དེང་སང་(འདི་)③

44. (ལྟར)④ ཕོབས་ཏེ། ཤིང་འདི་སློབས་པ་ནི་མཁན་པོ། །ཡིན་དེ་ཕྱག་དེ་ལྟར་འཚལ་ལོ། །དབང་སྐྱེ་ཕྱི་མ་ཁྲིད་ཀུང་གནའི་ཆོས་བཞིན་བྱས་ན་དཔལ་སྐྱིད་པ་ཕྲལ་དུ་འོང་ངོ་། སྐྱེ་བལུན⑤ པོ་ན་རེ།།

45. ཡི་གེ་མ་པོ⑥ ཁྲི་སྟོང་ཞིག་བསླབས་བའ། བས་ནི་དོང་ཙེ་སྐྱི་གང་དག⑦ སྟེ། ཕོངས་ན་འཕྲལ་དུ་སྤྱད་དུ་ཡོད་དོ། ཡི་གེ་བསླབས་པ་ནི་ཕོངས་པའི་འཁར་འཕྲལ་དུ་སྤྱད་པར⑧

46. ཡི་གེ་བསླབས་པ་ནི་འཕངས་པའི་ཁར་ཕྲལ་དུ་སྤྱད་པར་བྱེད་དོ། །སྐྱེ་འཛངས་ལན་བླན་བ་རྩལ་སླབ་པ་ནི་ཚེ་ཅིག་ཟད་ཟད་རིན་ཆེའོ། མ་བསླབས་ནི་སྐྱེ་ངན་པའི་ཆོས་

47. (ཀྱིས)⑨ སྔོ་བཅིངས་སྦྱོང་བ་ལ་ཐུ་སུ་བྱུང⑩ མི་ཉུང་ངོ་། གསེར་ཕྱི་སློབ་གང་བས་ནི་ཡི་གེ་བམ་པོ་གཅིག་དགའ་ཞེས་བྱའོ། །སྐྱེ་ལ་ནོར་བདོགས་པ་ནི་དཔེར་བྱ་ན་ཤིང་གི་ཁན་ཤིང་ཐོ་འདུག་པ་(དང་)⑪

48. མཚུངས་ཏེ་ཤིང་མ་མོ⑫ ཕྱིར་གནོད་དོ། །སྐྱེ་ལ་ནོར་བདོག་པ་དང་། ཐ་མ་བདག་གི་སྲིད་ལ་དམའ་སྟེ། དེ་དང་འདྲའོ།། ༄ །:། ཀོང་ཆེ་ན་རེ་འཚོགས་ཤིག་ཞེས⑬ ན་སྐྱིངས་ཀྱི་སྟོང་ཞེས།

49. བྱ་བ་ཡིན་ནོ། གསེར་སྲང་སྟོང་བདོག་པ་ནི་ནོར་དུ་མི་ཆེའོ། །ཐོག་མ་འགྲུས་པར་བསླབས་སྟེ། །རྩལ་ཁོང་དུ་ཆུད་དེ་ལུས་ལ་རྩལ་ན་གཅིག་བདོག་ན་གཏམ་དུ་དེ་ཕྱུག་གོ།།

50. སྐྱེ་བལུན⑭ པོ་ནི་ནོར་ལ་བལྟའོ། །སྐྱེའི་ལུས་ལ་སྐྱི་ལྟའོ། ནོར་ཡོད་ལ་ལུས་སྐྱེད་ན་སྐྱེས⑮ ནོར་བརྩལ་ན་ནི་རྙད⑯ དོའ། ནོར་ཀྱིས་སྐྱེ་བཙལ་ན་ནི་སྐྱེ་རྙད⑰ དོ། དེ་ལས་བལྟས་ན།

51. བདག་གིས⑱ ལུས་དང་རྩལ་གཉིས་ཆེད་ཀ་ཆེར་བྱ་བའི་སྐྱེ་རིགས་སམ། སྐྱེ་བལུན⑲ པོས་ལན་བལན་པ་སྐྱེ་དང་གཉིས⑳ ན་གཅིག་དུ་སྐྱེས་སྟེ། ནོར་སྐྱེད་དུའང་དེ་ལྟར་མི་ཉུང་ངོ།།

---

① 中村不折旧藏本结束于此处。

② 从此以下的文句和P.T.987一致。

③ འདི: 据P.T.987补。

④ ལྟར: 据P.T.987补。

⑤ བལུན: བླུན, 据P.T.987。

⑥ མ་པོ: མང་པོ。

⑦ སྐྱི་གང་དག: སྐྱི་གང་དགའ, 据P.T.987。

⑧ ཡི་གེ་བསླབས་པ་ནི་ཕོངས་པའི་འཁར་འཕྲལ་དུ་སྤྱད་པར: 在下一行重复出现，显然为衍文。

⑨ ཀྱིས: 据P.T.987补。

⑩ སྔོ་བཅིངས་སྦྱོང་བ་ལ་ཐུ་སུ་བྱུང: P.T.987和P.T.987均有不同程度的缺失和漫漶，因此此处的文字并不确定。

⑪ དང: 据P.T.987补。该行和下一行之间有较多的留白，似乎为两纸接缝黏贴处。

⑫ མ་མོ: མ་མོ་ལ, 据P.T.987。

⑬ འཚོགས་ཤིག་ཞེས: ཚོག་ཤེས, 据P.T.987。

⑭ བལུན: བླུན, 据P.T.987。

⑮ སྐྱེས: སྐྱིས, 据P.T.987。

⑯ རྙད: རྙེད, 据P.T.987。

⑰ རྙད: རྙེད, 据P.T.987。

⑱ གིས: གི, 据P.T.987。

⑲ བལུན: བླུན, 据P.T.987。

⑳ གཉིས: ནོར་གཉིས, 据P.T.987。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved.　http://www.cnki.net

52. ༄། །:། ཐི་འཛངས་པའི་ཡི་གེ་ཅིའུ་ཡག་ཅེས་བྱ་བའི་ནང་ནས་གདམ་དུ་བཟེར་ན་ནོར་ནི་ལུས་ཀྱི་དགྲས་འཛིགས་པར་ཁྱིས་ཤིག་འཚང①ནི་ལུས་གི་དུག་གིས་ཆོད་པར······ཁྱིས་ཤིག།

53. ¨ · · · ·(སྐང་)②ཞབ་བརྗེ་གང་ན་ནི་སེམས་ཀྱིས③རྒལ་ལ་གནོད་ཀྱིས་སྟིང④ཤིག་ཚིག་གདམ⑤པོ་ནི་ཁོང་གི་གཙུག་སུ་འོང་གིས་ནོགས⑥ཤིག་མི་ཐབ་པ་ཐོང⑦ན་ནི་རྒུགས་ཤིག་ཆོས་

54. མ་ཡིན་པ་བྱེད་པ་ཐོང⑧ན་སྟོན་ཅིག་སླ⑨དང་ཐབསུ་མ་བྲམས་ན་ནི་ཐོད⑩ཅིག། །ཐོལ་བའི་རིགས་པ་ལས་མ་འཐོལ་ན་ནི་བྱར⑪རྒྱ་ལ་ཐོགས་དང་། ཉའ་མཆིལ་པ་ལྟ་ཐོག⑫དང་།

55. མི་གྲོས་ཞེས་པ་རྣམས་དཔེ་དེ་དང་འདྲ་སྟེ། སྔ་གྲོས་ཀྱིས་མ་སོད⑬ན་ཕྱིས་འགྱུར་བས་མི་སླབས⑭སོ། །

56. གནའ་གདམ་སྙིང་པ་ན་རེའ། སྔ་དཀར་ཕྱིས་སླ་བ་ནི་སྲིད་ཆོས་བཞིན་ནོ། སྔར་སླ་ལ་ཕྱིས་དཀའ་བ་ནི་སྲིད་ཀྱི་ཆོས་དང་ཡང་མི་འདྲའ་སྟེ། དེ་སང་ངས། བལྟགས་ན།

57. མྱིད⑮ཡོད་པ་ནི་ཉུང་ངོ། མ་ཉུང་སྟེ་ཞིག་པ་ནི་མང་ངོ། ཆོས་ལེགས་དང་། གདམ་སྙན་པ་བྱས་པ་ནི་སྙིའི་ཟེ་བའང⑯མི་འདས་ཆོས་ངན་པ་དང་། གདམ་མི་སྙན་པ་ནི་ཡི་སྟོང་

58. གི་ལམ་དུ་ཕྱིན་ཆེས་བྱས་ཏེ། ཆོས་སྔ་གཅིག་ཞེས་ན་ཆོས་སྔ་བརྒྱ་ཞེས་པ་དང་། འདྲས་ཏེ། ཚིག་མང་པོ་སྨྲས་ནི་ ལུས་ལ་གནོད་དོ། རྒལ་ཉུང་དུ་བཏོག་པ་ནི་ལུས་ལ་ཕན་ནོ།

59. རྒྱལ་པོ་འཛངས་པ་ནི་བློན་པོ་ཕྲ་མ་ཅན་ལ་མི་སྟོད་དོ། ཕ་འཛངས་པ་ནི་བུ་སྲི་ཞུ་ཆུང་བ་ལ་མི་བྱམསོ་བློན་སྙིང་ཉེང་བ་ནི་རྒྱལ་པོ་འཛངས་པ་ལ་བློ་ལོག་པར་མི་སྟོད⑰ཏོ།།

60. བུ་སྲིད་ཞུ་ཆེ་བ་ནི་འཛངས་པ་(པ་)⑱ལ་བློན་ལོག་པར་མི་སྟོན་ཏོ། འགྲིང་མི་འོ་ཚིག་ཀུང་སྙིང་དེ་ལྟར་སེམ་ཤིང་བྱས་ཤིག་དང་ཅི་བྱའོ་ཚིག་ཀུང་མི་ལེགས་པ་མྱེད་དོ། །

61. ཡི་གེ་འདི་ལ་འདུག་པ་བཞིན་དུ་བྱས་ན་ཐོག་མ་མར་ཀྱི⑲གཅིག་བུས་པ་ལས་ཐ་དམར་ཀྱི་བརྒྱར་འཕེད⑳པ་འདྲའ་སྟེ། འོད་སྣ་བ་དང་། བཟང་བ་ནི་ཟད་པའི་དུས། མྱེད་དོ།

62. ཀྱི་འོ་ཚིག་ཀུན་ཡི་གེ་འདི་ཏོན་ཅིག་འཕྲེང་གཅིག་བྲིས་བལགས㉑པ་ནི་རྒལ་གྱི་སྟོན་ལ་ཕན་ནོ། །གནའའི། དཔེའ་འདི་ནི་གནའ་གྱི་འཛངས་པའི་དཔེའ་ལགསོ㉒

四、藏文写本汉译

(一)中村不折旧藏本㉓

1.往古太公之教,遗后世之譬喻。

昔语(云):“毋责他人,自身多过,责备他人,愚者之行径也。”

自己称扬自己,是小人欲自贤也。

---

① འཚང: ཚང, 据P.T.987。

② སྐང: 据P.T.987补,P.T.987和P.T.988在此处均有残损,据文意,可能应该读作མི་སྐང = མི་གཙང。

③ ཀྱིས: ཀྱི, 据P.T.987。

④ སྟིང: སངས, 据P.T.987。

⑤ གདམ: གཏམ, 据P.T.987。

⑥ ནོགས = རྣོགས。

⑦ ཐབ་པ་ཐོང: འཐབ་པ་མཐོང, 据P.T.987。

⑧ ཐོང: མཐོང, 据P.T.987。

⑨ སླ: ཟླ, 据P.T.987。

⑩ ཐོད: ཐོལ, 据P.T.987。

⑪ བྱར: བྱ, 据P.T.987。

⑫ ལྟ་ཐོག: ལ་ཐོགས་པ, 据P.T.987。

⑬ སོད: 应读作 སོང。

⑭ འགྱུར་བས་མི་སླབས: འགྱོད་པས་མི་སླེབས, 据P.T.987。

⑮ མྱིད: མྱིར, 据P.T.987。

⑯ ཟེ་བའང: ཟེམ་པའང, 据P.T.987。

⑰ སྟོད: སྟོནད, 据P.T.987。

⑱ པ: 据P.T.987补。

⑲ མར་ཀྱི: མར་གྱི, 据P.T.987。

⑳ ཐ་དམར་ཀྱི་བརྒྱར་འཕེད: ཐ་མར་མར་གྱི་བརྒྱར་འཕེལད, 据P.T.987。

㉑ བྲིས་བལགས: བྲིས་བླགས, 据P.T.987。

㉒ གནའའི། དཔེའ་འདི་ནི་གནའ་གྱི་འཛངས་པའི་དཔེའ་ལགསོ: 这句话在P.T.987中阙。

㉓ 编号参考了写本中云头符的标示,分段参考了写本中的四垂符或六垂符,但并未以之为据。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved. http://www.cnki.net

2.古人刘公曰:“多闻习语,贤则增广,善勤问者,谓之‘政勤’①”。

往古谓之“太公”者,年届八十岁,(直钩)钓鱼②而住于湖滨,与周文王相会,文王向太公讨教少许未谙之益政嘉言,(答)辞皆实,周文王使(其)为相,执文王之政。③此为勤问有益之譬喻。

3.《论语》书中有传曰:“过而后忆,若能改之,与无过等,于此指摘,不合道理。”④无有无过之人,先过后改,自若于己身悔而改之,书籍则于世有益,是贤良之方策。学所谓“省察”之法⑤,毋需远道,身心中有。心若思善,等如住于近处;心不思善,等如远道求之而不达。⑥此为施行或不施行善恶好坏人法⑦的自由端赖于自身之譬喻。

4.多多行善,终致康泰,多多行恶,终致困顿。⑧往古汉(地)谓之“仙师”者⑨,本该七日(后)死亡,他见七只蚂蚁,有被水冲走之危险,遂将其从水中取出,本该七日(后)亡故,而增寿七年⑩。由是观之,于一切生灵实施杀害等(事)为邪行,不合道理。

5.往古谓之“昙苏”⑪者,以下人之身,行贤善之法,不作恶人,变为神仙。诸作恶者蒙昧,转为病痛所缠之身。自若作恶,无有避处。⑫

6.仙书《周文契》⑬中有传曰:“一切含生蠢动悉皆有命,我贵(其)性,我(与之)嬉戏而乐故,伤害其他生灵,不合道理。”⑭众人不信此言,执持恶法者亦甚多。

7.若行耕耘,五谷齐聚⑮,勤作之粮,不为祸执,若行恭敬,疏亦同亲。

8.行大敬之书、《孝经》中有传曰:“行人伦及恭敬,如同自己对自己行恭敬。”学习的人的数量如同黄牛身上所生毛之数;学成者的数量如同麒麟头上所生角之数。⑯对旁人行不敬,如同自己对自己行不敬。若问如何与此相等? 己若对他恭敬,亦得恭敬回报;若对此不敬,彼之回报亦为不敬。⑰如此则等同于自己对自己行恭敬和不敬。虽罕亦视作珠宝,勤勉修学非正理? ⑱

---

① 政勤:藏文原文为སྲིད་ཀྱི་ལྷ,我们将ལྷ理解为ལྷུར་བརྩོན。

② (直钩)钓鱼:藏文原文为ཉ་བོར,意思是鱼儿逃逸,指的正是直钩而钓。

③ 参考《汉书》[Z]卷51:“周文王猎泾渭,载吕尚归,以王天下也。”应劭注:“西伯出遇吕尚于渭之阳,与语大悦,因载归。”

④ 参考《太公家教》:“知过必改,得能莫忘。”《论语·学而》[Z]和《论语·子罕》:“过,则勿惮改。”以及《左传·宣公二年》:“人非圣贤,孰能无过? 过而能改,善莫大焉。”

⑤ ཞིང་ཀ:对音应为耕稼,但与该段的语境不合。

⑥ 参考《论语·述而》:“仁远乎哉? 我欲仁,斯仁至矣。”

⑦ 人法:藏文原文为མི་ཆོས,指世俗道德,藏文中还有与此相对的ལྷ་ཆོས一词,指出世间的道德,即佛教戒律。

⑧ 参考《太公家教》:“行善获福,行恶得殃。”《周易·坤·文言》[Z]:“积善之家,必有余庆;积不善之家,必有余殃。”

⑨ 仙师:藏文原文为ལྷ་བོན་པོ。

⑩ 此段据陈践教授《敦煌古藏文〈古太公家教〉译释》(未刊稿)一文改正。谨此致谢。

⑪ 昙苏:藏文原文为ལྷ་སུར,我们无法找到对应的汉文,或许ལྷ是实指,意思是神。

⑫ 参考《尚书·太甲》:“自作孽,不可逭”。

⑬ 仙书《周文契》:藏文原文为ལྷའི་ཡི་གེ་ཅེ་ཅུ་ཝན་ཞིད,我们无法找到对应的汉文。ཞིད或者读作ཞིང,即对音为“经”,那么,《周文经》是否指的就是《周文王经》,即《周易》? 或许这里指的就是历史上“文王拘而演《周易》”的说法。

⑭ 参考《百行章·慜行章第四十七》:“蠢动含灵,皆居人性,有气之类,盛爱其躯。莫好煞生,勿规他命。”

⑮ 参考《太公家教》:“勤耕之人,必丰谷食。”

⑯ 参考《北史·文苑》[Z](卷83,列传第七十一):“学者如牛毛,成者如麟角。”从藏文上下文的意思来看,应该是说学习恭敬的人很多,但真正懂得恭敬的人少之又少。

⑰ 敬他还自敬,轻他还自轻。参考《孟子·离娄下》[Z]:“敬人者人恒敬之。”

⑱ 真正懂得恭敬的人很少见,但是应该视为世间珍宝,对此难道不应该勤勉学习吗?

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved. http://www.cnki.net

9.孔子儒童(曰)①:“虽不娴于礼法及书②,然始发愤,可畏矣!”③由是观之,对新学者亦不可轻贱。学无谓先后,凡学成者为通达。④恶法,虽处近处,亦避而远之;善法,虽处远道,亦思追索。

10.贤者虽处远道,与善法一意;恶者虽处近道,而行恶法,心非一致。君子以智慧相竞争,小人以力量相竞争。⑤力士与牛相当,然力士无过于牛;信使与马相当,然信使无过于马。⑥

11.孔子曰:“贤人随处皆有,恶人亦随处皆有。贤者学善掩恶,恶者掩善扬恶。

恶者扬(恶),取譬而喻,等如口中注血喷人,不及他人,自口反为血所触,红矣!⑦

若对人多言,终无不惑之事⑧,多言终致不善。⑨恶人口出恶言,譬如树木起火,火先从树腔而起,树而后焦。恶言亦先从自口而出,后自损挠。从人口而出之一切(言语),先细细思量,后说出者,为有节制;先说后思则有过,一再反悔,毫无所得。说一句真实语,称之为“千两金山”⑩;说一句恶言,对人造成损挠,如同以利刃砍斫(他人)。⑪

12.《周易》书中有传曰:“一开始心中没有广大深远之思虑,近敌就会达至眼前。”⑫对于有益之善法,若一点也不敢去做的话,难道不应该视作恶法吗?⑬

13.《仙书》⑭中所谓:“一直以来于善法全然不知,一日行恶,迅即滋长。”

14.吾观其要,贤人行贤法,初亦入于善中,末亦入于康泰中矣!恶人行恶法,初亦入于恶中,末亦入于烦恼中矣!由是观之,恶法属远离之类,善法属亲近之类。改事之力,人有之,人若不改,无有此理。

15.以譬喻之,古人有谓之“孟轲”者⑮,年少失怙,母子二人相依,近肆安家而居,学一切屠户坟间之法,然母不喜,迁至教人学习之所而居,子亦学习文化,后成为大相。⑯

此为人有改事之力之譬喻。

16.由是观之,家法及依止亲近二者,岂非至关紧要乎?

---

① ཀོང་ཙེ་འཕྲུལ་གྱི་བུ: འཕྲུལ་གྱི་བུ字面意思是幻化的儿子,神童,我们在这里理解为儒童。

② ཚིས་གཙུག་ལག: 礼法? 或者径直译为“礼”? 整句话似乎可以翻译为“知书达礼”,如果是这样,གཙུག་ལག就是对汉语“礼”的翻译。关于གཙུག་ལག的讨论,参见Rolf A. Stein, “Tibetica Antiqua III: Apropos of the Word *Gtsug Lag* and the Indigenous Religion”, translated and edited by Arthur P. McKeown, *Rolf Stein's Tibetica Antiqua: with Additional Materials*, vol. 24, Brill's Tibetan Studies Library, 2010, pp. 117—190. 在佛教的语境中,གཙུག་ལག有“论”的含义,例如,《密严经》藏译中出现了下列语句(D 110 52a5): ཤེས་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་གཙུག་ལག་མཁས། །དབང་པོ་འཇིག་རྟེན་རྒྱལ་ཡི། །གཙུག་ལག་མཆན་ལ་ཕྱིད་གནས་ཏེ། །མི་འམ་ཅི་ཡི་གཙུག་ལག་ཀྱང་།།, 不空的汉译译作(T 16, no. 682, 774a17—19):“巧慧具诸论,帝释世间明,于彼法通达,及紧那罗论。”

③ 参考《论语·子罕》:“后生可畏,焉知来者之不如今也?”

④ 意为:学无先后,达者为先。

⑤ 上人竞智,下人竞力。参考《新集文词九经抄》第201则:“君子心争,小人力争。”转引自《敦煌写卷新集文词九经抄研究》,第235页。

⑥ 虽然力士力大如牛,然而超不过牛,虽然信使迅疾如马,然而超不过马。

⑦ 参考《太公家教》:“含血损人,先恶其口。”

⑧ 最终没有不惑乱的情况。

⑨ 参考《太公家教》:“十言九中,不语者胜。”

⑩ 一诺千金。参考敦煌写本《杂抄》:一言所(可)为千金。昔者子路南游,往辞孔子曰:“愿赐一言,所(可)为千金。”孔子曰:“君子不整其身则无功,不广学则无以辅君,不行仁义则无信,不行谦恭则无敬。思此四章,可为千金。”转引自《敦煌蒙书研究》,第172页。

⑪ 恶语伤人,如利刃斫。参考《新集文词九经抄》第150则:“一言之益,重若千金;一语伤人,痛如割(痛如刀斧)。”转引自《敦煌写卷新集文词九经抄研究》,第248页。

⑫ 参考《太公家教》:“人无远虑,必有近忧。”又见《论语·卫灵公》,以及宋张根撰《吴园易解》卷二。

⑬ 善不敢行,视若作恶。

⑭ 仙书:藏文原文为ལྷའི་ཡི་གེ。

⑮ 孟轲:藏文原文为འགེང་ཁ,对音应该是“荆轲”,从上下文看,འགེང为འམེང之误写。

⑯ 参考《太公家教》:“孟母三移,为子择邻。”以及〔西汉〕刘向撰《列女传·卷一·母仪》:“邹孟轲之母也,号孟母。其舍近墓。孟子之少也,嬉游为墓间之事,踊跃筑埋。孟母曰:‘此非吾所以居处子也。’乃去舍市傍。其嬉戏为贾人衒卖之事。孟母又曰:‘此非吾所以居处子也。’复徙舍学宫之傍。其嬉游乃设俎豆揖让进退。孟母曰:‘真可以居吾子矣。’遂居之。及孟子长,学六艺,卒成大儒之名。”

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved. http://www.cnki.net

人之一身为父母所生,政事则拜朋友所赐。①

所谓“朋友所赐”,是善于依止亲近之极致。

近朱者赤,近墨者黑。②

骆驼刺虽短而无法支撑,若与麻一起生长,就会直直地生长。③

人若朋友依止亲近,善或不善之范例如同此等。勤于耕耘之人,以稻糜为食;勤于学习之人,以宰相为业。若耕田而不播种,则成业之劳顿;若生子而不教授,谓之虚耗衣食二者。④(此为)世间贤法之中,任何人皆可请教咨询之道理。

小人为财以命相争,君子以谦逊而称扬世间。⑤

17.对比自己年长一半者,应该以唯如父亲般的标准来恭敬,年长十岁者,应唯如兄长般恭敬!⑥

三个人一起走的话,其中亦有师长,应根据事实和学识来作(师长),(而)不要根据年长的方面。⑦

虽未达至善与贤良,应该如同(对待未能解决的)一丝疑惑般追索,对于恶与不善,应该如同向火塘中伸出一点指头般迅速抽手。⑧

对他人指责也好,对他人还口也好,若先自己找自己的短处,自己对自己还口,就会想起(自己)有可指摘;若一开始对他人指责和还口,就会(认为)自己无可指摘。⑨

人若真正有本事,并不挂在面容脸色上,大海不能用斗来衡量。⑩

以譬喻之,薄薄的茅草屋中有贤人,艾草的近旁会产生馨香。⑪

谁都不要去挑起争斗!挑起争斗的最终会产生伤害。⑫

若贤人听闻了他人好的传闻,会在口头宣扬流传;一个人犯了过错,(贤人)会深深地掩盖和隐藏。⑬

他人若有过失,不要在口头宣扬!自己即使有一点点好,也不要立即志得意满!⑭

吾观其要,天空中没有比飞翔的鸟儿更快的了,(但是鸟儿)没有警觉到大风的扬起。⑮

太阳和月亮二者的光辉明亮,(但是日月之光)不在倒扣的盆的下方生起。⑯虽然没有比江龙更有神力(的生灵),但是(江龙)不伤害陆地上的人。虽然没有比刀剑更锋利(的东西),但是(刀剑)不斩无有罪过的人的头。⑰

鬼魅麻烦虽大,不入谨慎(者)和供敬⑱者之门。

---

① 参考《新集文词九经抄》第377则:“生我父母,知我朋友”。转引自《敦煌写卷新集文词九经抄研究》,第275页。

② 参考《太公家教》。语出〔晋〕傅玄《太子少傅箴》[Z],参见〔明〕梅鼎祚编:《西晋文纪》[Z]卷10,以及张溥编《汉魏六朝百三家集》卷39。

③ 参考《太公家教》:“蓬生麻中,不扶自直。”语出《荀子·劝学》:“蓬生麻中,不扶而直。”

④ 参考《太公家教》:“勤耕之人,必丰谷食;勤学之人,必居官职。良田不耕,损人功力;养子不教,费人衣食。”

⑤ 参考《太公家教》:“小人为财相杀,君子以德相知。”

⑥ 参考《太公家教》:“陪年已长,则父事之;十年已长,则兄事之。”

⑦ རྒན་པའི་ཁ་ན་མ་ལུས:字面意思是“不留在年长的方面”,也就是说不靠年长与否来确定师长,而靠正直和学识。参考《太公家教》:“三人行,必有我师焉,择其善者而从之,其不善者而改之。”语出《论语·述而》。

⑧ 参考《论语·季氏》:“见善如不及,见不善而探汤。”

⑨ 参考《太公家教》:“欲防外敌,必须自防;欲扬人恶,便是自扬;伤人之语,还是自伤。”

⑩ 参考《太公家教》:“凡人不可貌相,海水不可斗量。”后半句话语出《淮南子·泰族训》:“江海不可斗斛也。”

⑪ 参考《太公家教》:“茅茨之家,或出公王;艾蒿之下,或有阑芳。”

⑫ 参考《太公家教》:“助斗得伤。”

⑬ 参考《太公家教》:“闻人善事,乍可称扬;知人有过,密掩深藏。”

⑭ 参考《太公家教》:“是故罔谈彼短,靡恃己长。”

⑮ 参考《太公家教》:“鹰鹞虽迅,不能快于风雨。”

⑯ 参考《太公家教》:“日月虽明,不照覆盆之下。”亦见于敦煌写本《百行章·平行章第十九》:“日月虽明,覆盆难照;时君至圣,微兴难知。”转引自《敦煌蒙书研究》,第329页。两相对照,二者所出现的语境并不一致。

⑰ 参考《太公家教》:“蛟龙虽灵,不煞岸上之人;刀剑虽利,不斩无罪之人。”

⑱ 供敬:藏文原文为རིམ་གྲོ,这个词有靠近作供养崇拜之义,这里可以理解为作经忏法事,驱除鬼祟。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved.　http://www.cnki.net

此为自不犯过,心中无愧,孰皆无法与之为敌之譬喻。

18.《礼记》中有传曰:“不行警惕之门,聚讼恒常来至。”①

糜成熟后不收割的话,会成为小鸟和老鼠之食物。屋漏了不遮盖的话,房梁一定会朽坏。行军者麻痹大意②的话,部队会陷入艰险中。③

如是,对于谨慎和恭敬承事,做任何事情都应该如此。

19.《孝经》中有传曰:“在君王周遭随侍,要忠心耿耿;在父母之后,要行大孝。”④

若为了听闻礼,有趋往师尊堪布近旁学习之理,无有堪布趋往弟子近旁之理。⑤若离开父母,受堪布教授,最终对自己的事业有益。语从口出,要能控制!传统的贤法要发扬光大!若贪恋贤法则善,对恶法切勿贪恋!

内心若正直真实,勿行离间奸邪!⑥

20.《孝经》中有传曰:“若行甜言和供养承事,不行骄傲自满之恶法,露水也会生出甜味;若行骄傲自满之恶法,是为一切罪过齐至之地。”

21.孔子儒童曰:“吾观之,人说很多年轻人的话,说到点子上的很少;君子寡言少语,最终有益之数则多。”⑦

22.先传有曰:“说一句话,提升一个国王的政事⑧;说两句话,知王政长治久安。话落到点子上,多言亦不应谓过。”

若行善法,虽多多行,人亦不以为忿。

由是观之,一切聪明人,说任何话,做任何事,都分别对待,应根据古代先贤的准则行事!

自己心里面所不乐意的,也不要教示给他人!⑨

23.孔子(曰):“吾观之,君子贤人虽自己行贤善正直,但归功他人,虽然是他人犯过,但是(君子)自己认错。”

24.先传有曰:“非礼⑩眼亦不视,口亦不言,耳亦不闻,非礼情亦不动,不作贪恋。”⑪不贪则善之喻:古有一雁为人所擒,置入地(上)之竹篓,养而(将)杀,雁黠慧,日减谷七粒(而食),遂致消瘦,由竹篓孔隙出而逃之。此为不贪则善之譬喻。禽不解义,尚知不贪为善,解义之人,岂不应如是思之?

世俗俚语中(言及)诸贪婪而富贵者,大恶之人也;⑫不贪而贫贱者,持续欢喜也。⑬财富确实对人既有利处,也有害处,习语中说:“人为了财富而衰败;鸟为了食物而死亡。”⑭实或非实?若确实如此,为何不思量之?

昔有古人曰“杨震”者,有人施财,震不欲(得),财主曰:“孰亦不知,且受之。”震言:“有四知,天知、地

① 参考《太公家教》:“不慎之家,苦于官府。”

② 麻痹大意:藏文原文为རིམ་གྲོ་ཆུང་ས。

③ 参考《太公家教》:“禾熟不收,苦于雀鼠;屋漏不覆,坏于梁柱;兵将不慎,败于军旅。”

④ 参考《太公家教》:“事君尽忠,事父尽敬。”语出《孝经·士章》:“故以孝事君,则忠;以敬事长,则顺。”

⑤ 这句话中的“礼”和“理”,藏文用的都是ཆོས,此处的翻译参考了《太公家教》:“礼闻来学,不闻往教。”语出《礼记·曲礼上》。

⑥ 以上几句话参考《太公家教》:“舍父事师,必望功效。慎其言语,整其容貌。善事须贪,恶事莫乐,直实在心,莫作诈巧。”

⑦ 参考《论语·先进》:“夫人不言,言必有中。”

⑧ 参考《论语·子路》:“一言而可以兴邦,有诸?”

⑨ 参考《太公家教》:“己所不欲,勿施于人。”教示:藏文原文为སྟོན,P.T.988读作སྟོང,可能是གཏོང的命令语气ཐོང的异写,若是如此,则P.T.988的读法更准确。还有一种可能就是中村不折旧藏本将“勿施于人”读作了“勿示于人”。

⑩ 礼:藏文原文为ཆོས。

⑪ 参考《论语·颜渊》:“非礼勿视,非礼勿听,非礼勿言,非礼勿动。”

⑫ 为富不仁?

⑬ 安贫乐道?参见《文子·上仁》[Z]:“圣人安贫乐道,不以欲伤生,不以利累己。”

⑭ 人为财死,鸟为食亡。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved. http://www.cnki.net

知、汝知，吾知。有四知，吾不欲。”不受。①古人曰“叔节”者，断除了与女共宿、酒及财三者。②此二人如此质直坚定，将自己的身体和事业待若珍宝，黄金和珠宝等则看得很轻。虽处处遭厄，亦行正直，对国王忠心耿耿，对父母行大孝，堪为一切聪明人之榜样。若话语两舌③，行盗窃等，众人中之恶人也，勿听恶语！离间及胡作非为者，臣子中不入忠心耿耿(之流)。黎民中不入大孝者(之流)。

闻悦耳语而不喜者无有。悦耳动听的两舌语，传称比蜂蜜还甘甜，虽然一时高兴，却无究竟的利益。

25.《大雅》④中有传曰：“人无富贵贫贱，但凡谦逊及有魅力⑤者，是为富；说谎及行邪行者，是为贫。”

人无谦逊魅力，无有生处⑥，车无轮不行。⑦

积聚稻糜，以需饥馑之粮；积聚谦逊，以惜困厄之备。

人无财者，不应称之为“贫”，无有惭愧谨慎及魅力，称之为“贫”，如是，谦逊甚为紧要。

26.对贫贱者不可欺侮，对富贵者不可趋炎附势，日月二者环绕(运行)，贫富二者亦处一榻。⑧

以譬喻之，贤者“太公”于河滨(直钩)钓鱼⑨而住，使任为相；所谓“相如”者，于市井卜卦而住，使任为相。⑩

虽有好珠，若不拂拭，不堪为宝；一身之中，虽有干劲和心劲，不练不学的话，才艺和本事不能显示。⑪如是，学习和陶冶至关紧要。幼童从小学习，犹如初升之日；壮而练之，与日中等；老而后学，与日暮等；完全不学，同于夜晚在冥暗中行走。⑫

27.《礼记》有言：“君子虽穷，然不移志；小人虽富，然不生名。”⑬

28.孔子曰：“学而后通之譬喻，(犹如)牛马等等，虽不解义，鞭笞而学，堪为驱策。人子学习亦是如此。”

29.往古太公之教结束。

(二)P.T.988第42—62行汉译

1.贤者于途中看见叫做“荆树”的(作)鞭子的原料，贤者对此树作一揖而去。若问为何对树礼敬，此人回答：“以此树做成鞭子，(能)鞭打我，今如此知晓而学会(辨认)此树，是为能人，(所以)对其如此顶礼。当今(像)你(一样)的后人如果也根据先代法则而行事，幸福安康旋即而至。”

2.愚者说：“比起学习万千诸多经书，(我)更喜欢一袋铜钱，困厄之际能马上享用，学习经书，困厄之际不能马上利用。”

---

① 参考《后汉书》[Z]卷84“杨震传”：“(杨震)道经昌邑，故所举荆州茂才王密为昌邑令，谒见。至夜，怀金十斤以遗震。震曰：‘故人知君，君不知故人，何也？’密曰：‘暮夜无知者。’震曰：‘天知、神知、我知、子知，何谓无知？’密愧而出。”

② 叔节是杨震次子杨秉之字。参考《后汉书》卷84“杨震传”：“秉性不饮酒，又早F.夫人，遂不复娶，所在以淳白称。尝从容言曰：‘我有三不惑：酒、色、财也。’”

③ 两舌：藏文原文为ལྕེ་རི，我们读作ལྕེ་གཉིས。

④ 大雅：藏文原文为ཤི་གི་དེ་འགའ，从对音来看，དེ་འགའ似乎对应的是“大雅”。

⑤ 魅力：藏文原文为གཟུངས，佛教语境中，该词为“咒语、陀罗尼”之意，或许这里指的是人的威严，权且译为“魅力”。

⑥ 字面意思是没有出生的地方，སྐྱེ་བའི་གནས，根据佛教，一般译为“生处”，有四种生处：胎生、卵生、湿生、化生。这里可能的意思是“一无是处”。

⑦ 参考《论语·为政》：“人而无信，不知其可也。大车无輗，小车无軏，其何以行之哉？”

⑧ 参考《太公家教》：“贫不可欺，富不可恃，阴阳相摧，终而复始。”

⑨ (直钩)钓鱼：藏文原文为ཉ་ཐོར。

⑩ 参考《太公家教》：“太公未遇，钓鱼渭水。相如未达，卖卜于市。”

⑪ 参考《太公家教》：“明珠不莹，焉发其光；人生不学，言不成章。”

⑫ 参考《太公家教》：“小儿学者，如日出之光；长而学者，如日中之光；老而学者，如日暮之光；老而不学，冥冥如夜行。”亦见于敦煌写本《杂抄》，录文参见《敦煌蒙书研究》，第172页。语出《说苑·建本》：晋平公问于师旷曰：“吾年七十，欲学，恐已暮矣。”师旷曰：“何不秉烛乎？”平公曰：“安有为人臣而戏其君乎？”师旷曰：“盲臣安敢戏其君乎？臣闻之：‘少而好学，如日出之阳；壮而好学，如日中之光；老而好学，如秉烛之明。秉烛之明，孰与昧行乎？’”平公曰：“善哉！”

⑬ 参考《太公家教》：“君子固穷；小人穷斯滥矣。”语出《论语·卫灵公》。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved.　http://www.cnki.net

3.贤者回答说:“穷一生而学艺,非常有价值,不学习的话,人为恶法所束缚,以后无法得到净治①。比起一袋沙金,(我)更喜欢一卷文书。②”

4.若以譬喻来(说明)人有钱财,就像树上有果实一样,日后会对树本身造成损害,人拥有钱财,最终会贬损自己的事务。

5.孔子说:“若知足的话,不会感到困窘③。拥千两金山,财不为大,一开始精进学习,通晓技艺,一技在身,恒为富足。④”

6.愚者关注钱财,不关注人身。若无钱而有身⑤,用人去找钱,找得到;若有钱而身不存⑥,用钱去找人,找不到。由此看来,把自己的身体和技艺两者当作最紧要的,难道不对吗?

7.愚者回答说:“人和钱财二者是一起产生的,没有钱财也不合适。”

8.贤者之书、《周易》中有传曰:“财为身敌,应怖畏!酒为身毒,应戒除!任何不洁虚假污秽,对心的(分辨)能力有损害,应抛弃!言辞暴戾,内部的分歧就会产生⑦,应忍耐!⑧见人诤斗,应指摘!见行非法(之事),应指出!助伴和方法没有到位时,应规避!”若对应规避者不予规避,犹如鸟困于网,鱼执于钩,诸种不谋划(的)过患的譬喻如此。若事先不谋划,事后追悔,无有是处。⑨

9.先传有曰:“先难后易,事之理⑩也,先易后难,与事理不符。”吾今观之,人有(此等行事者)为少,(行事)不合而灭亡者为众。

10.施行善法,名声很好,不会超出门槛;施行恶法,名声很臭,会传至千里之外。⑪

11.做错一件事⑫,犹如做错百件事。⑬

12.说很多话,对身体会有损害,拥有小小的技艺,对身体有好处。

贤王不赞扬谗佞之臣,贤父不慈爱不孝之子。⑭

忠臣对贤王不表现出忤逆之心,孝子对贤父不表现出忤逆之心。⑮

一切聪慧之人应在心中如是思虑而行动!凡诸行事,未有不善。

13.若根据此书所载而行,犹如首先只有一灯,终至增长为百灯,光明遍照,贤善无有穷尽之时。⑯

14.一切人等,须听闻此书!若书写听闻一行,在技艺长进方面大有裨益。

15.此往古之譬喻为先贤之范例。

---

① 藏文此处不清楚,这只是权宜的翻译。

② 参考《太公家教》:“积财千万,不如明解一经。”

③ 参考《新集文词九经抄》第182则:“知足则无害。”转引自《敦煌写卷新集文词九经抄研究》,第229页。《老子》[Z]第44章:“知足不辱。”

④ 参考《太公家教》:“良田千顷,不如薄艺随身。”《颜氏家训》:“积财千万,不如薄伎在身。”

⑤ 藏文为“有钱而身不存”,据上下文意改。

⑥ 藏文无此句,据上下文意补。

⑦ 分歧:藏文为གཅུག(ས),该词有两个含义,一为亲爱,二为挑拨离间,此处应选挑拨离间之意。参见赞拉·阿旺措成编著:《古藏文辞典》,北京:民族出版社,1996年,第156页。若参考《太公家教》,似乎应读作བཙུག(恶)。

⑧ 参考《太公家教》:“财能害已,必须畏之;酒能败身,必须戒之;色能招害,必须远之;愤能积恶,必须忍之。”

⑨ 参考《太公家教》:“见人打斗,即须谏之;见人不是,即须教之;非是时流,即须避之;罗网之鸟,悔不高飞;吞钩之鱼,恨不忍饥;人生误计,恨不三思;祸将及已,恨不忍之。”

⑩ 理:藏文原文为ཆོས。

⑪ 参见《增广贤文》:“好事不出门,恶事传千里。”

⑫ 事:藏文原文为ཆོས。

⑬ 一错百错。

⑭ 参考《太公家教》:“多言不益其体,百伎不妨其身。明君不爱邪佞之臣,慈父不爱不孝之子。”

⑮ 参考《太公家教》:“孝子不隐情于父,忠臣不隐情于君。”

⑯ 参考鸠摩罗什译《维摩诘经》:“譬如一灯,燃百千灯,冥者皆明,明终不尽。”《大正藏》第14册,第543页中栏19—20行。“冥者皆明,明终不尽”一句不见于《维摩诘经》的梵文本和藏译本。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved. http://www.cnki.net

五、藏文写本考析

上述3篇敦煌藏文写本为我们提供了一份相对完整的藏文儒家格言读物，是唐代以降藏汉文化交流的实物资料，弥足珍贵。以下拟从写本的拼写翻译特色、对藏族传统谚语的补充、与汉文相关材料的关系、写本年代的推断等方面对其进行考辨分析。

(一)写本的拼写翻译特色

总体而言，3篇敦煌藏文写本都反映了敦煌藏文写本的典型特征，即反写的元音ྀ (གི་གུ)随处可见；མི往往写作མྱི或者མྱི；部分音节的后面还保留有如今已经不可见的后加字འ；存在送气音和不送气音互换的情况，部分词汇的拼写存在前加字与今见词汇不一致的情况，如མཛངས在写本中往往写为འཛངས。中村不折旧藏本的写法在总体上要优于P.T.987和P.T.988，但部分漏写、误写之处也可以藉由P.T.987和P.T.988得以说明。P.T.987和P.T.988的正字法很不规范，尤其是属格助词(འབྲེལ་སྒྲ)的用法比较随意。P.T.988的缩略语较多，如将ཟས་ནི写作ཟནི，ལས་ནི写作ལནི，རིགས་སོ写作རིགསོ，མ་གྱུར写作མྱུར，འོང་ངོ写作འོངོ，ལུས་སོ写作ལུསོ，མཚུངས་སོ写作མཚུངསོ，ལྷུན写作བལྷུན，ལྷགས写作བལྷགས等等。

根据目前所能找到的写本中与汉文格言有对应关系的文句，可以看出，藏文对汉文并非机械直译，而是在理解的基础上灵活翻译，并未拘泥于文字表面。例如，对“色”的翻译，一处译作“不洁虚假污秽”①，一处译作“与女共宿”②。前一处的语境是讲“色能招害”，估计藏译者将其理解为不专指女色，而是有《老子》中“五色令人目盲”的“色”的内涵，因此将整句话译作“任何不洁虚假污秽，对心的(分辨)能力有损害”；在后一处语境中，因为讲的是杨秉丧妻后不复再娶的事情，因此采取了“女色”的含义。对“事君尽忠，事父尽敬”中“事”翻译，第一处采用“服侍”(ཞམ་འཕྲིང་ན་འདུག)之意，第二处采用“身后”之意(ཕྱི་ན་འདུག)，而且将“父”译作“父母”(ཕ་མ)，对“敬”的翻译也采取了“行大孝”的译法(ཕྱི་ཞུ་ཆེར་སྤྱོས་ཤིག)。另一方面，对不同的汉文词汇采用相同的藏文词汇翻译的情况也存在，例如，对“善事须贪，恶事莫乐”中“事”的翻译，对“礼闻来学”中“礼”的翻译均用的是ཆོས。

有的地方，因为汉语的语境在藏语中并不适用，藏译者根据藏族社会的实际情况，作了灵活翻译，甚至是诠释。例如，在对“见善如不及，见不善而探汤”的翻译中，译者根据藏族社会实际生活每天都要用到的火塘，将“探汤”译作“向火塘中伸出手指头般迅速抽手”(ཕྱི་མ་གྱུར་གི་ནང་དུ་ལག་པ་སོར་པ་ཙམ་གི་ཚོད་དུ་བསྐྱུར་ཏེ་འབྱུང་བ)，栩栩如生地描写出了人在此情况下所应采取的避尤不及的态度。试想，如果译者对“探汤”采取直译，藏族读者因为缺乏这种生活体验，必然不会产生共鸣，其文学效果也大打折扣。进一步而言，上述汉语非常简练，如果只是根据汉文直译，藏文恐怕也非常难解，翻译者颇具匠心，不光翻译出了“不及”(ཕྱི་སླེབས)，而且增加了注释性的解释，即对待善，要像学习中不放过一丝疑惑那般去追索(ལེགས་པ་དང་བཟང་པོ་ནི་ཕྱི་སླེབས་ཀྱིས……དོགས་པ་ཙམ་དུ་ཚོད་དུ་བསྙག་པ)，对待不善，要像向火塘中伸出手指头般迅速抽手。这样一来，把《论语》中的这句名言完全采取了贴近藏族生活的处理，传神地译出了汉文的内涵。在对“礼闻来学，不闻往教”的翻译中，译者根据求取佛法的场景，不仅将“礼”译作“法”，而且对其进行了佛教语境下的处理，即将其传译为听法的话，只有弟子到师尊堪布处学习的道理，没有堪布去弟子处传授的道理(ཆོས་ཀྱི་ཉེ་དུ་ཐོས་ན། སློབ་དཔོན་མཁན་པོའི་གམ་དུ་སློབ་དུ་འགྲོ་བའི་ཆོས་ཡོད་དོ། །མཁན་པོ་སློབ་མའི་གམ་དུ་འགྲོ་བའི་ཆོས་ནི་མྱེད་དོ། །)。再如，对“非礼勿动”中“动”字的翻译，译者并未将“动”单纯理解为“身动”之意，而理解为“心动”之意，译作“情亦不动，不作贪恋”(ཉམས་ཀྱིས་མི་གཡོ། །ཁྲམས་པོར་མི་བྱེད་དོ། །)。对“不慎之家，苦於官府”中“官府”的翻译，译者没有采取直译，而是翻译为“聚讼”(རྩོད)。这些都说明了译者面对汉文格言时所采取的不拘泥于文字、灵活处理的态度。

(二)写本对藏族传统谚语的补充

写本中的一些语句，不仅在汉文语境中是脍炙人口的格言，藏译读起来也朗朗上口，可以视作是对

① P.T.988，第53行。虽然藏文在此处有部分缺失，但仍可看出མི་སྣང་ཤབ་བཙོག的译法。

② 中村不折旧藏本，第136行，藏文为ཐུད་མྱེད་དང་ཉལ་བ。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved.　　http://www.cnki.net

藏族传统谚语的补充,兹举出以下数例为证:

1.自作孽,不可逭。ཉེས་པ་བདག་གིས་བྱས་ན། བྱོལ་བའི་ས་མྱེད་དོ།།

2.人无远虑,必有近忧。ཡི་ནི་སྙིང་རྒྱུང་མ་ཟབ་མོ་ནས། མ་བསམས་ན། དགྲ་ཉེ་བ་དམྱིག་སྔ་ནས་ལྡང་བ་ཡོད་དོ། །

3.近朱者赤,近墨者黑。མཚལ་དང་ཉེ་ན་ནི་དམར་རོ། །སྣག་ཙ་དང་ཉེ་ན་ནི་གནག་གོ། །

4.己所不欲,勿施于人。བདག་གི་སྙིང་ལ་མྱི་འདོད་པ་ནི། མྱི་གཞན་ལ་ཡང་མ་སྟོན་ཅིག།

5.三人行,必有我师焉,择其善者而从之,其不善者而改之。མྱི་གསུམ་ཞིག་ལྷན་ཅིག་དུ་འགྲོགས་ན། དེ་འི་ནང་ན་ཡང་དཔོན་པོ་ཡོད་དོ། །བདེན་པ་དང་ཉེས་པ་ལྟར་སྤྱོས་ཤིག། ཐན་པའི་ཁ་ན་མ་ལུས་སོ། །

6.人不可貌相,海水不可斗量。ཡི་ནི་མྱི་ལ་རྒྱལ་ཡོད་པ་ན། བཞིན་བྱད་ཀྱི་ཁར་མ་ལུས་སོ། །མཚོ་ཆེད་པོ་ལ་ཐྲེས་བཅལ་དུ་མྱི་རུང་།།

7.人为财死,鸟为食亡。མྱི་ནི་ནོར་གི་ཕྱིར་ཤུང་། བྱ་ནི་གཟས་ཀྱི་ཕྱིར་འཆི།།

8.好事不出门,恶事传千里。ཆོས་ལེགས་དང་། གཏམ་སྙན་པ་བྱས་པ་ནི་སྒོའི་ཐེམ་པའང་མྱི་འདས་ཆོས་ངན་པ་དང་། གཏམ་མྱི་སྙན་པ་ནི་ལི་སྟོང་གི་ལམ་དུ་ཁྱིན་ཆེས་བྱས།

(三)写本与汉文相关材料的关系

根据中村不折旧藏本的题名《古太公教》,以及藏文内容判断,上述写本与汉文的《太公家教》确有极强的相关性,此处将写本中确定与《太公家教》对应的文句胪列如下,限于篇幅,相关藏文原文仅标出行数,译文请参看前面第三部分。

1.行善获福,行恶得殃。(第17—18行)

2.含血损人,先恶其口。(第49—50行)

3.人无远虑,必有近忧。(第58—59行)

4.孟母三移,为子择邻。(第66—69行)

5.近朱者赤,近墨者黑。(第72—73行)

6.蓬生麻中,不扶自直。(第73—74行)

7.勤耕之人,必丰谷食;勤学之人,必居官职。良田不耕,损人功力;养子不教,费人衣食。(第75—77行)

8.小人为财相杀,君子以德相知。(第78—79行)

9.陪年已长,则父事之;十年已长,则兄事之。(第79—80行)

10.三人行,必有我师焉,择其善者而从之,其不善者而改之。(第80—82行)

11.凡人不可貌相,海水不可斗量。(第87—88行)

12.茅茨之家,或出公王;艾蒿之下,或有阑芳。(第88—89行)

13.助斗得伤。(第89—90行)

14.闻人善事,乍可称扬;知人有过,密掩深藏。(第90—91行)

15.是故罔谈彼短,靡恃已长。(第92—93行)

16.鹰鹞虽迅,不能快于风雨。日月虽明,不照覆盆之下。(第93—95行)

17.蛟龙虽灵,不煞岸上之人;刀剑虽利,不斩无罪之人。(第95—96行)

18.不慎之家,苦於官府。(第99行)

19.禾熟不收,苦于雀鼠;屋漏不覆,坏于梁柱;兵将不慎,败于军旅。(第99—101行)

20.事君尽忠,事父尽敬。(第103—104行)

21.礼闻来学,不闻往教。(第104—106行)

22.舍父事师,必望功效。慎其言语,整其容貌。善事须贪,恶事莫乐,直实在心,莫作诈巧。(第106—109行)

23.己所不欲,勿施于人。(第119行)

24.贫不可欺,富不可恃,阴阳相摧,终而复始。(第149—151行)

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved. http://www.cnki.net

25.太公未遇,钩鱼渭水。相如未达,卖卜于市。(第151—153行)

26.明珠不莹,焉发其光;人生不学,言不成章。(第154—155行)

27.小儿学者,如日出之光;长而学者,如日中之光;老而学者,如日暮之光;老而不学,冥冥如夜行。(第156—158行)

以上为中村不折旧藏本与《太公家教》对应之处,我们再来看P.T.988:

1.积财千万,不如明解一经。(第47行)

2.良田千顷,不如薄艺随身。(第49行)

3.财能害已,必须畏之;酒能败身,必须戒之;色能招害,必须远之;愤能积恶,必须忍之。(第52—53行)

4.见人打斗,即须谏之;见人不是,即须教之;非是时流,即须避之;罗网之鸟,悔不高飞;吞钩之鱼,恨不忍饥;人生误计,恨不三思;祸将及已,恨不忍之。(第53—55行)

5.多言不益其体,百伎不妨其身。明君不爱邪佞之臣,慈父不爱不孝之子。(第58—59行)

6.孝子不隐情于父,忠臣不隐情于君。(第60行)

除了与《太公家教》对应之处,写本中也有与敦煌汉文写本《百行章》《新集文词九经抄》等对应的文句,兹引如下:

1.《百行章》:蠢动含灵,皆居人性,有气之类,盛爱其躯。莫好煞生,勿规他命。(第25—27行)

2.《新集文词九经抄》:君子心争,小人力争。(第25—27行)

3.《新集文词九经抄》:一言之益,重若千金;一语伤人,痛如刀斧。(第56—57行)

4.《新集文词九经抄》:生我父母,知我朋友。(第71行)

从以上引文我们可以看出藏文写本与敦煌汉文写本《太公家教》的密切关系,借助于藏文写本,我们或许可以厘清关于《太公家教》的一些聚讼纷纭的问题。首先是关于敦煌写本《太公家教》题名的解释,我们知道,对于"太公"的所指,有人认为是实指,即姜太公吕尚,理由是文中提到了太公钓鱼的掌故,有人认为是虚指,指的是曾高祖之类的家庭长辈,证据是《太公家教》的自序。从藏文写本来看,太公钓鱼的掌故出现了两次,在文末的一处与《太公家教》一致,而出现在文首的一处不见于任何已知的《太公家教》,其中较为详细地叙述了文王谘问太公,拜其为相的故事。藏文写本一首一尾均出现太公的事迹,这应该不是偶然,说明"太公"确实应该是实指,即姜尚。另外,对于"家教"的解释,陈寅恪曾有将"家"与"太公"连读,理解为"太家",进而将题名释作"太公与太家之教言"①,观之藏文写本,其题名中并未出现"家"的翻译②,或许《太公家教》应该读作"太公家"的"教言",而非我们一般认为的"太公"的"家教","家"为虚指,类似于我们现在所说的"老人家"。

另外,我们也需要注意,虽然藏文写本中多处引用《太公家教》,但还有大量的内容不见于已知的任何《太公家教》,说明藏文写本并非直接源自《太公家教》。藏文写本的体裁也与《太公家教》不一致,《太公家教》通篇基本上采取了四言韵文,虽然也提到了一些掌故,但并未敷演发挥,也没有提到其中格言谚语的出处。藏文本则在多处点出了引文的出处,计有《论语》《孝经》《周易》《礼记》等,而且还对一些引文敷演发挥,详细说明了典故的来源和背后的故事,例如,孟母三迁的故事、雁节食脱逃的故事、杨震及其子的故事等等。总体而言,藏文本看起来更像是对格言谚语的注释文本。

就目前的研究而言,我们倾向于认为藏文写本不是对某一个现成的敦煌汉文写本的翻译,而是对敦煌流行的类似的童蒙读物的摘录选编,而且很可能加入了对这些读物进行口头传授的内容。从选编的原则来看,写本本身出现了四句总结性的语句,即"勤问有益"、"施行或不施行善恶好坏人法的自由端赖于自身"、"人有改事之力"、"自不犯过,心中无愧,孰皆无法与之为敌",包括了勤学善问、扬善弃恶、知过必改等主题,此外,还有贤良敦厚、慈爱有情、恭敬谦逊、知足不贪、跟从益友、谦虚谨慎等方面的教导,但

① 张求会:《陈寅恪佚文〈敦煌本《太公家教》书后〉考释》[J],《历史研究》2004年第4期,第175—180页。

② 藏文题名中有"古"(ཀྱན)字,不知是不是对汉文"家"的翻译。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved.　　http://www.cnki.net

《太公家教》等敦煌汉文写本中关于女德方面的劝诫全然不见于藏文写本，说明藏文本对这些格言谚语的选取也是经过了一番斟酌，使之适应于藏族社会的现实情况。

虽然藏文本所提到的书籍，以及人物主要是儒家的，但从内容来看，其中的格言谚语并非全部源自儒家经典，可能还有道家的思想在内，如寡欲、知足、少言等的说法。文中还提到了“仙师”(ཤྭ་བོན་པོ)，现有情况下，我们不知道其确切所指，但很可能和道家有关。另外，藏文本也可以看出佛教思想的影响，如不杀生的说法，尤其是P.T.988的结尾提到书写听闻该书的功德，不仅与佛经的结尾如出一辙，而且“无尽灯”的说法更是直接源自佛教经典《维摩诘经》。

写本中出现的汉语音译词，为我们了解中古时期的汉藏对音提供了材料，部分意译词汇可以看出藏文与儒家词汇的对应关系，兹列举如下：1.音译词：ཀང་ཤུ(荆树)、ཁོང་ཙེ(孔子)、ཅི་ཞུ་ཝུན་ཝང(周文王)、ཐེ་ཞུ་ཀོང(太公)、ཙང་ཞུ(相如)、ཡང་འཆིན(杨震)、ལི་ཞུ་ཀོང(刘公)、ཤུག་ཚེར(叔节)、ཅིཞུ་ཡག(《周易》)、ལི་ཀི(《礼记》)、ལོན་འགྱུའ(《论语》)、ཧྱ་གང ཧེ་ཞུ་ཚན ཧེ་ཞུ་ཁྱིང(《孝经》)。2.意译词：རྒྱལ་པོ་འཛངས་པ(明君)、ཕ་འཛངས་པ(慈父)、མི་ཡ་རབས(君子)、མི་མ་རབས(小人)、མི་འཛངས་པ(智者)、ཆོས(礼、事、法)、རྩལ(伎、艺)、སྲི་ཞུ(孝)。

(四)写本年代的推断

既然藏文写本多处引用敦煌汉文写本《太公家教》，或许我们可以通过《太公家教》的成书年代推测藏文写本的年代。《太公家教》目前发现有42件，其中9件有题记，年代最早的为唐宣宗大中四年(850)，年代最晚的为宋太宗开宝九年(976)①，因此，藏文写本很可能是吐蕃势力退出敦煌以后才抄写的。进一步推测，上述藏文写本很可能是汉文化在敦煌重新占据主导地位后，当地的藏族人主动或被动学习汉文化的产物，但我们也知道，在吐蕃势力退出敦煌后，藏语文还在这一地区广泛使用，因此也不排除写本是当地汉族人学习儒家经典的抄本，虽然这种可能性很小。

六、结语

中村不折旧藏敦煌藏文写本的发现与刊布，不仅极大地深化了我们对法藏敦煌藏文文献P.T.987、P.T.988号的性质、内容的认识，也使我们得以检视此3件藏文写本之间的关系，以及它们与《太公家教》为首的敦煌汉文童蒙读物的关系。目前我们还没有发现类似的藏文写本，而且敦煌汉文写本中也没有与此3件藏文写本相对应者，藏文写本很可能不源自于单一的汉文写本，而是某种摘录汇编本。

从藏文写本的体裁、选编主题、翻译风格来看，反映出翻译者立足藏族社会实情，对汉文格言谚语所做的相当成功的本土化的理解与诠释。对藏文写本的研究，不仅有助于我们理解有唐以来藏汉两个民族在文化方面的交流与互动，有助于我们深化对藏族翻译史的研究，而且也给我们提供了堪为典范的藏汉翻译素材，为当今藏汉、汉藏翻译中的一些实际问题提供了可资参考的解决方案。

附记：此文初稿得到中国社会科学院聂鸿音教授、浙江工商大学张新朋博士和西藏图书馆边巴副馆长的大力支持与指导，谨此致谢。

[本文责任编辑　班玛更珠(特约)]

[作者简介] 萨尔吉，藏族，北京大学外国语学院南亚语系副教授(北京　100871)；萨仁高娃，女，蒙古族，国家图书馆古籍馆研究馆员(北京　100081)。

① 参见《敦煌蒙书研究》，第358页。

?1994-2017 China Academic Journal Electronic Publishing House. All rights reserved.　http://www.cnki.net